ריהרענדע שילדערונג פון טראצקי'ן

ווי מען האט איהם בעזייטיגט פון דער מאכט אין רוסלאנד היינט אין נומער.

היינטיגער נומער האלט 12 זייטען.

№ 52 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 35 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47.

פרייטאג, י"ט אדר א' תרפ"ט. | 1 marca 1929 r. | 22-טער יאהרגאנג.

גרויסע רעדע פון מארשאל פילסודסקי אין סענאט

„די מיניסטארען האבען איינגעארדענט פאר די דעפוטאטען מיט זייערע געליבטע סעודה'לעך פון די געלדער פון די קריגס-בודזשעטען", זאגט מארשאל פילסודסקי.

וואַרשע. (מעל.) צוליב דער ידיעה, אז מארשאל פילסודסקי וועט המנע צרויסרעדען מזם א רעדע אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע פון סענאט, זענען געקומען אין זאל פון סענאט פיל דעפוטאטען און סענאטארען. די זיצונג פון דער קאמיסיע און פארגעקומען און גרויסען זיצונגס-זאל פון סענאט, וועלכער איז געווען איבערפולט.

ארום אנים א זיגער גאנץ. אין ארבעקומען און זאל מארשאל פילסודסקי און דער בעגלייטונג פון סענאט-מארשאל ד"ר שומאנסקי, פאנעל-מונוסטער פשעלאזניטסקי, ווינצע • מונוסטער פון קרונס-מונוסטעריום געזעל קאנארשעווסקי און דער אריטאנט פון מארשאל פילסודסקי, פעלק. בעק.

אין א קורצער אבער וארמער רעדע האט דער סענאט-מארשאל בעגרוסט דעם מארשאל פילסודסקי, נאך וועלכער אלע סענאטארען זענען אויפגעשטאנען פון זייערע ערטער און בעגרוסט דעם ערשטען פילושען מארשאל מיט אויס-רופען: „ניך זשיע" און מיט לאנג דויערענדע אפלאדיסמענטען.

דערויף האט מארשאל פילסודסקי געהאלטן א רעדע, וועלכע האט געזאלט זיין אינגאנצלוך געווידמעט בלויז דעם בודזשעט פון קרונס-מונוסטעריום, און אבער געווען גלעצטמוג און בעיקר געווענדעט געגען די דעפוטאטען, געגען די ארבעטס-מעטארען פון סיים. בכלל און דאס געווען א בעשולדיגונגס-רעדע געגען סיים, הגם נושט אזן אזא שארפער פארם, ווי דער מארשאל פילסודסקי האט עס געטון בעת'ן בעקאנטען פרעסע-אונטערזוכונג.

קודם-כל, האט אנגעהויבען מארשאל פילסודסקי — מיט איך אויפקלערען פארוואס אזך דער אין סענאט, און נושט און סיים. דאס איז געשעהן נושט צוליב מיין שולד. שוין אין אנהויב ווען דער סיים האט געגומען בעטראכטען דעם בודזשעט, האב איך געזאגט דעם פרעזידיער בארמעל, אז איך קען נושט מסכים זיין מיט אזא ארבעט פון סיים, וואו יעדער מונוסטער און נושט דער רעפערענט פון זיין בודזשעט. אזא סיסטעם בעדאנט נושטיג פרובלעמען. דער דעפוטאט, וואס רעפערירט דעם בודזשעט, ווען ער זאל אפילו זיין דער בעסטער, נוט נושט קיין גארענטיע צו זיין נוט בעקאנט מיט דעם געגענשטאנד, וואס ער רעפערירט.

ווען ס'האב זיך אפטמאל פערטראכט — און דאס איז געווען נאך אנדער עס און געבוירען געווארען דער פוילישער סיים — מיט די ארבעטען פון די פערשוועגע פארלאמענטען, האב איך זיך געוואגדערט, וויפיל אונזינגקייטען דארט זענען פערהאן. עפיס ווי מיט א כיין האט מען געפיהרט די ארבעטען אזוי, אז זיי זאלען זיין קלען און נושטיג. צו די דאזיגע מנהגים געהערט אויך דאס ארויסשטעלען אנ'אנגעגעם רעפערענט בנוגע זאכען, וועלכע ער קען נושט נוט קענען. ס'האב געזאגט דעם פרעמיער בארמעל, אז

איך קען זיך נישט אונטער-וואַרפען די נאַרישקייטען.

ס'האב געגרופען צו זיך דעם רעפערענט פון בודזשעט פון קרונס-מונוסטעריום דעם מאיאר קאמשאלקאווסקי און ס'האב אויהם ערקלערט, אז איך קען אין סיים נושט קומען, אויב נושט ארויסטרעטען אלס רעפערענט פון מיין בודזשעט.

איך טרעט ארויס נעגען אסך אפגעלעבטע מנהגים פון פאר-לאמענטארישען לעבען.

ווייל ס'זעה, אז זיי שפאנען בסדר און סתירה מיט'ן לעבען, מיט דער ארבעט און מיט'ן געזעץ.

עס איז אויך געווען א צווייטע סיבה פארוואס עס האט געפעהלט מיין ארבייט אין סיים. די דאזיגע סיבה, איז פערבונדען מיט האנער. דער האנער פערלאנגט פון מיליטע רלוזוס, אז זיי זאלען תיבה ומיר פערטרידיגען זייער פיהרער, וואס ווערט אטאקירט. צוליב די צובאלעוועטקייט פון די הערן דעפוטאטען, וואס לייגען נושט קיין אובריגען אלס אויף ווערטער, איז אומגעגליך פאר אנ'אפיציר צו טון אוועלכע עס איז ארבייט אין סיים.

היות וואס איך בין דער מיליטער-פארשטעהער און איך ווער אנגעגריפען אין סיים, קען איך נושט דערלאזען אינ-צוישטעלען די אפיציר'ן און שיקען ווע-מען עס איז פון זיי אין סיים ארבייטן, א חוץ זיך אלין.

עס איז אהער א מאטערניש צו ארבייטען ביי די בערינ-גונגען, וואס הערשען אין סיים.

ווען עס זענען פערהאן נושט אינגע-האלטענע צונגער און מ'האלט זיך נושט אן פון כל ערלי אויסדריקען. אובער דעם מאי האב איך נושט גערעדט אין סיים. הגם ס'האב געהאט צוגעגרייט די פערנעלטגונגען פון אונזערע קרונס בודזשעטען פון די לעצטע יאהרען.

דא ווייזט אויף מארשאל פילסודסקי מיט צופרידען, אז זיט'ן יאהר 1924 ביז הייגט אין אוצט דער קרונס-בודזשעט פערקלענערט געווארען מיט א דריטעל. די צופרידען זענען פאלגענדע:

אין יאהר 1925 האט דער קרונס-בודזשעט בעטראגען א מיליארד מיט 247 מיליאן זל. אין הייגיאהר בעטראגט ער נאר 814 מיליאן זל.

די פרוהערדיגע בודזשעטען — האט ווייטער געזאגט מארשאל פילסודסקי — האב איך אנגערופן „פרעהלוכע בודזשע-טען", ווארום טרייערונג און די געשווכטע פון אונזערע קרונס-בודזשעטען. זיי בע-שטעהן נושט אין שפעס אנדערש, ווי אין

בפירושע גנבות פון די קרינס-בודזשעטען

און אויף די וויזע געהעגדסטע דעפרא-דאציעס. דאס זענען „פרעהלוכע בוד-זשעטען", ווייל עס זענען מיר בעקאנט פאלען, ווען מ'האט אויסגעגעבען

געלד פון די קריגס-בודזשע-טען אויף פעטע סעודה'לעך מיט גאסטן-פרויע.

די דאזיגע סעודה'לעך האבען אינגעאר-דענט די הערן מונוסטארען פאר די הערן דעפוטאטען.

די „פרעהלוכע בודזשעטען" זענען גע-ווען די גאלדענע צייטען פאר די דעפו-טאטען. פון די קרונס-בודזשעטען האט מען אויסגעהאלטען נושט נאר זייערע געלובטע, נאר מ'האט דערפון אויסגע-האלטען די פארטייען.

פון די קריגס-בודזשעטען האט מען געגיבעט אויפ'ן חוצפה'-דיגסטען אופן איז דער וועלט.

אפשטעלונג זיך געגוויר אויף די פאזיציעס פון קרונס-בודזשעט, וואס זע-גען געשטראלען געווארען דורכ'ן סיים, האט מארשאל פילסודסקי געזאגט, אז

דו ארבייט אין סיים איז אנ'-ארבייט פון ארבעס מיט קרויט

איך האב נושט ליב קיין ארבעס מיט קרויט, אבער ס'בעוואגדער שטארק די דעפוטאטען פארוואס זיי זענען אזעלכע שטארקע ליבהאבער פון ארבעס מיט קרוט.

מארשאל פילסודסקי שטרויכלט ווייטער אונטער, אז אז דער סיים בענקט נאך אפנים צו יענע גאלדענע צייטען, והראיה: די פאזיציעס, וואס זענען באמת גויטיג פאר דער ארמעע זענען געקומען, ארער געשטראלען געווארען. אין די פאזיציעס, פון וועלכע מ'האט אמאל אויסגעגעבען אויף מאלאציעס זענען געבליבען אונבע-רוהרט.

צום סוף פון זיין רעדע האט מארשאל פילסודסקי ערקלערט:

זייט צעהן יאהר ווער איך שפיאנירט אין פוילע: פיל-מעהר, ווי פאר מיינע שטו-רעמדיגסטע פאר-מלחמה-צייטען.

עס געהט מיר נושט אין מיין געזונד, אבע רצוזאמען מיט מיר ווערט שפיא-נירט די ארמעע. א פנים, אז די דעפו-טאטען שטוצען דאס אונטער, ווען זיי האבען געשטראלען דעם פאנד, וואס אין בעשטומט צו בעקעמפן דעם שפיאנאזש.

נאך דער רעדע פון מארשאל פילסודס-סקי האט דער פארזיצענדער פון דער בודזשעט-קאמיסיע, סעב. גלוזיוץ ער-קלערט, אז צוליב די אויספהרליכע ער-קלערונגען פון מארשאל ווערט זיכער דער סענאט צוריק ארענשטעלען אלע פאזי-זיציעס, וואס זענען געשטראלען געווא-רען דורכ'ן סיים.

די רעדע פון מארשאל פילסודסקי האט געמאכט א שטארקען רושם און די פאליטישע קרייזען.

בכדי צו בעהרען דעם אנדענקען פון

נ"ע

דיר. אלבערט קאן

הזכרה צו וועלכער עס לאדעט איין די קרובים פרייגד און בעקאנטע

קומט פאר זונטאג דעם 3, מערץ 11 אזייגער פארמיטאג אין דער שוהל פון „בקור חולים" פל. וואלגאשטשי 10 א טרויער-

די פערוואלטונג

פון דער לאדזער געזעלשאפט „בקור חולים" און קאמיטעט „אוזדראוויסקא"

אונזער טיפסטען בייליד דריקען מיר אויס דער פאמיליע קליינבוים צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן, פאטער און בו'דער

נ"ע אברהם זאב

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

לאדזער יוד. פליישער-פעדאיין

פיעטריקאווער 21

אנאנסען אין „לאדזער טאגעבלאט"

האבען דעם גרעסטן ערפאלג

דער פאמיליע קליינבוים צוליב'ן טויט פון זייער טייערן און געליבטען מאן און פאטער, אונזער אונפערגעסליכער אנקעל

נ"ע אברהם וואלף

דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל.

זיין געדייטס מיט די טראדיציאנעלע ווערטער: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים!

בעריש שווייצער און פרוי.

דער פאמיליע קליינבוים צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכע מאן, פאטער און ברודער, אונזער עלטסטער לאנגיעריגער מיטגליד

נ"ע אברהם וואלף

דריקט אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל

די פערוואלטונג

פון שעכטער-הורטאוויניקעס-פעראיין

פאדזשעטשנא 10

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציון. ארגאניזאציע

מארגען שבת 2. מערץ ה. ח. 5 נאכמיטאג אין לאקאל פון דער ציון. ארגאניזאציע (צענעל. 4)

א פארלעזונג

(אין דער העברעאישער שפראך) א. ד. ט.: „תקופת הנביאים" משורת ההרצאות על קורות היהודים)

פרעלעגענט ה' א. לובאשיצקי. אינגאנג פרי.

די נאהענטסטע פארלעזונג:

זונטאג 8.30 אוונד אין לאקאל פון דער ציוניסט. ארגאניזאציע ד"ר י. פרענקעל.

Dr med S. Neumark

צוריקגעקעהרט

Moniuszki 5, (פאטעש-מייער)

טעלעפ. Telef. 70-50.

ספעציאל-ארצט

פאר הויט, האר- און וועגערישע • ברעטק חיטע

בעהאנדלונג מיט רענטגען-שטראהלען.

נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 5—8.

פרויען פון 5 ביז 6 נאכמיטאג

58 | טויך- און קארט-לאגער | 58

J. WEKSLER

58 PIOTRKOWSKA 58

TELEFON 9-89. ..... I PIĘTRO ,FRONT.

עמפעהלט צום קומענדיגען סעזאן

אינלענדישע און אויסלענדישע שטאפען פון ערשטקלאסיגער קוואליטעט

אויף מענער- און דאמען-ארדעראבען

••• צו צונעגנלכע פרייזען •••

דעטייל פערקויף

58

א הויז

8 שטאק אין צענטרום מיט א רוג פלאץ צו פערקויפען מעקלערס געוואונשען צו ערפאהרען אין רעדאקציע אונטער „הויז".

צו די פערלאבונג פון

ה' משה האמבורסקי

מיט פרל. חנטשע ווינדערבוים

גראטולירען הערצליך

בארנשטיין, ווינדערבוים, בזשעזינסקי שאץ, און לוריע.

ZAKŁADY MECHANICZNE

„URSUS" Sp. Akc.

WARSZAWA, Skierniewicka 27/29.

קראפט-מאטארן אויף ברען-שטאף דיזעל, האלב-דיזעל, 2-טאקטען-מאטארן פאר מילען, עלעקטרעווניעס, פאמפעס א.א.וו. ארמאטורע צו פארא, גאז און וואסער.—

גוס אייזען-גוס-שטאל, הויכווערטיגע און האלב-אידעלע מעטאלען, ווי בראנז, אלימיניום, ווייסע מעטאלן א.א. אויטאמאביל־לען האלב-לאסט-אויטאמאביל־לען 1½—2½ טאן און אויטאבוסען 18—20 פלעצער.—

זעהר גינסטיגע בעדינגונגען. פאדערט פראספעקטען. זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.

Przedstawiciel na Łódź i województwo Łódzkie

p. Henryk Buczyński, Łódź, ul. Piotrkowska 112.

Dr. med. Adam BENDER

Przejazd 30, Telef. 54-68.

נעמט אן פון 6—7 נאכמיטאג.

מסעה. פאר אינערליכע און ווענערישע קראנקהייטען.

משה האמבורסקי — חנה ווינדערבוים

פערלאפט

לאדז אין פעברואר 1929.

א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבען נעפע

משה האמבורסקי

צו זיין פערלאבונג מיט פרל.

חנה ווינדערבוים

מענדיל האמבורסקי און פרוי

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין

משה האמבורסקי

מיט פרל.

חנה ווינדערבוים

ווינשען פיל גליק און ציפרידענהייט

י. מ. פאזנאנסקי און פרוי

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין

משה האמבורסקי

צו זיין תנאים מיט פרל.

חנה ווינדערבוים

משה דוד האמבורסקי און פרוי

אונזער ליבען נעפע

משה האמבורסקי

מיט פרל.

חנה ווינדערבוים

ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב

לוי הילער און פרוי

אונזער ל. קוזין

משה האמבורסקי

אין פרל. חנה ווינדערבוים

צו זייער פערלאבונג שיקען די הערציליכסטע גראטולאציעס

לעאן האמבורסקי און פרוי

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען קוזין

משה האמבורסקי אין פרל. חנה ווינדערבוים

גראטולירען הערצליך און ווינשען אייביגע גליק

סאלא קרול און יוסף מרדכי האמבורסקי

צענטראלער יוד. האנדווערקער-פערבאנד

אין לאדז, פאלוד-יאווא 4

זונטאג, דעם 10. מערץ ה. י. 6 אוו. צום ערשטען טערמין און 7 אוועגד צום צווייטען טערמין קומט פאר אין זאל „קאלאסעאום", זאכאדניא 68

די יעהרליכע

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד אין לאדז.

טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג, 2) וואהלען פון א פארזיצבעדען פון דער פערזאמלונג, אסעסורען אין סעקרעטאריעט, 3) בעריכט פון דער פערוואלטונג, 4) בעריכט פון דער רעוויזיאנס-קאמיסיע, 5) נדערונג פון פאראגראף 27 פון סטאטוט, 6) וואהלען פון דער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע, 7) מיטגלידס-בייטראג, 8) בודזשעט, 9) פרייע פארשלאגען.

בעמ.: צו דער אלגעמיינער פערזאמלונג געלטן צוגעלאזט ווערען נאר די מיטגלידער, וואס וועלען רעגולירען זייער מיטגלידס-בייטראג שפעטעסטענס ביין 5. מערץ ה. י.

די תי״רון אלמינג.

אכטונג הערינג-הענדלער!

דערמיט מאך איך בעקאנט דאס איך האב געעפענט א הורט-לאגער פון הערינג אויף דער זגיערזשער 8. דער לאגער איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע סארטען הערינג ווי מאטיאס, סטורנאווי, שאטשע און יארמוטער. מעסיגע פרייזן, גוטע בעדינגונגען, קומט אין איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג י. לאנדאבערג לאדז

זגיערזשער 8, טעל. 33-42.

צוליב'ן טויט פון אונזער געהעבטן מיטגליד

נ״ע ביינישן גרינבוים

דריקט אויס דער איבערבליבענער פרוי און פאמיליע דעם איינגעסענען מיטגעפיהל.

לאדזער יוד. פלייסער-פעראיין

פיעטריקאווער 24

דאנקזאגונג

דעם ג׳ ה׳ ד״ר ע. אוריסאן

קאנסטאנטינער 20

פאר זיין גוטער און מיהואמער בעהאנדלונג בעת מיין פרוי׳ס שווערער קראנקהייט. א דאנק דעם אויבענדערמאגנטען דאקטאר איז מיין פרוי געזונד געווארען, געפין איך פאר מיין חוב אויפצודריקען אויף דעם וועג מיין הארציגסטען דאנק.

יחיאל סאכאטשעווסקי

לאדז, קילינסקיעגא 28.

8 נאוואמיעסקא 8, טעל. 52-77 8

B. I. MAROKO

שעהנע און מאדערנע סחורות

קען מען בעקומען נור ביי דער פירמא

B. I. MAROKO

טוך און קארט-לאגער נאוואמיעסקא 8 טעל. 52-77. עקזיסטירט סון 1888

צום פריהלינג און זומער-סעזאן בעזיץ איך אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון די נייעסטע טוך אין קאמגארן מענער-שטאפען ווי אויך אויף דאמען-מענטלען פון ביליצער, טאמאשעווער זשרשער, לעווהארדס און אנדערע אויסערגעוועהנליכע — קיין פיליעס בעוויצען מיר נישט. — הערט און דעמייל. — פרייזען ניידריגער פון דער קאנקורענץ. — סאליד בעהאנדלונג.

8 נאוואמיעסקא 8, טעל. 52-77 8

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז, לונגען-קראנקהייטן

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעשניצע זגיערזשער 17 פון 2 ביז 3 נאכם.

Dr. L. PIKIELNY

ספעציאל-ארצט פאר נערען, בלאזען, האלז-קראנקהייטען

Nawrot 8, telefon 19-90

נעהמט אן פון 4 — 7 אין אוועגד ווי אויך אין דער לעשניצע „Zdrowie" נאוואמיעסקא 3 פון 2—12½.

פרייואט מאניז שולע

פון די ביינטע

ביינין

ריפל, לעהרער י. ווייטרויב

נעמט אן איינשרייבונגען אויף אנצעלנע לעקציעס ווי אויך אין קאמבלעטען יעדען טאג פון 10 פריה ביז 10 א״ו

44 קילינסקי׳ס א 44

2-טער הויף פארטער

די לעקציעס קומען פאר אונטער דער פערזענליכער לייטונג פון י. ווייטרויב

בעמ. אסיסטענט — רוסישער טענצער זשאן-קינג

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 70-37

נעמט אן פון 11 2 און פון 4—7 אי. געהיזענער סיסטעמט פון מיסטער פעלמאן (הינעד-אויגען-אנשטעלט אין לאנדא). ספעציאליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און הארנהויט ווי ברייטבוואקסענע נעגעל אהנע שמערצן

ד״ר דוד וויג פארלק

וואזראט 7, טעל. 7-28.

ספעציאליסט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

נעמט אי פון 10—12 און פון 5—7 נאכם.

Dr. med. J. BETTE

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדער-קראנק

Piotrkowska 6, tel. 44-95

נעמט אן פון 8 ביז 11 און פון 4 ביז 6 אוועגד

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA

גראנסקא 28, טעל. 41-46

ספעציאליסט פון בייגער און געלע זץ-קראנקהייטען

:—: פערקרימינגען פון פלייצעס און גלידער. :—:

אייגענע פר׳ציזיע

אין דעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען: ווי וואקלאדקעס: ענען פלאטפוס, קינסטליכע פיס, ארטאפעדישע גארסעטען א. ז. ו.

נעמט אן פון 5—7

דעם איניגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער פעטער, שווער און מחותן אברהם הערש קרול צוליב'ן טויט פון זיין ברודער

נ״ע יוסף משה

פאמיליע קארטעצקי, ישראל קרול און פרוי
סאלא קרול און יוסף מרדכי האמבורסקי
משה קרול און פרוי.
מישא זאלץ און יעקב קרול
עלא בערמאן, יהושע קרול

כום הנחומים

הננו משתתפים בצערנו הגדול של חברו יעקב יוסף למות עליו אביו

נ״ע שאול שלום ברגר

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

תלמידי „דרכי נועם" מחלקה ה׳

שיכטיגע אינקאסענטען

אה אינקאסענטקעס ווערען פון זאפארט געזוכט פאר א גרעסערער געזעלשאפט. אינסטרוציע. עפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון לאדזער טאגעבלאט אונטער „געזעלשאפטען"

עלטסטער פעלדשער

מ. ראזענצווייג

וויסכאדניא 29

טעל. 79-48.

Dr. med. H. Gutsztadt

אסיסטענט-גינעקאלאג

Zachodnia 62 (Cegielniana 28)

Telefon 26-52

נעמט אן פון 9 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 7 אוועגד

DOUGLAS FAIRBANKS

„די שטאט פון נסים"

גרויסע סימפאניע פון העלדישקייט און ליבע. דער בעסטער פילם פון גרויסען „דוג". —

היינט און וויטערע טעג!!! די גרעסטע סענסאציע פון סעזאן פון דער גרופע פון „די גרויסע קינאָ-שטערנס" דער מייסטער איבער מייסטערס

אין דער ראָל פון א רויבער, וועלכער ליבט די פרייהייט, רויב און שענע פרויען אין דער מיטרייסענדער ארגענטינישער לעגענדע

גרויסער סימפאנישער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ט. רידער.

Grand-Kino

היינט אין טעגליך!

לויב-געזאנג לכבוד — דער ליבע —

„די עגזאטישע געליבטע"

ענטציקט און בעצויבערט אלע.

דעם דאזיגען פילם האט רעזשיסירט דער רעזשיסער פון „אונווערגעסענע טענץ".

Clara BOW

אין דן הויפט-ראלען:

ענטציקט און בעצויבערט אלע.

PALACE

אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פרייז: 30 גראשען און 1 זלאטי.

היינט און וויטערע טעג!

די פערל פון אונזער רעפערטואר

דער גרעסטער שלאגער!

מיסטריעזע דראמא לוים די טראגישע איבערלעבענישן פון א צוים טויט פערארטיילטען מענש. אינטערנאציאנאלע ארטיסטען ווי:

„Hong-Kong"

דער קרבן פון קאבארעט

Adalbert Schletow, Suzy Vernon, Bernard Goetzke. Willi Fritsch

מוזיק: מ. לידויער. פאספארטו און פרייע אייגנטריטס-קארטען אונגילטיג.

ODEON

אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פרייז: 30 גראשען

היינט און טעגליך! סענסאציאנעלער קאמעדיע, וועלכע פארגעט מיט הומאר, ווי

Buster Keaton

אין פילם „דער גענעראל"

WODEWIL

אויסערן פרעגראם: א פארס.

היינט און טעגליך! דער גרעסטער שלאגער פון סעזאן

„די אונטערערדישע מענשען"

דראמא פון מענשליכע לידענשאפטען. אין די הויפט-ראלען:

Georg Bancroft, Ewelina Brent, Clive Brook i Larry Semon.

CORSO

אויסערן פרעגראם: א פארס

היינט און טעגליך! סענסאציע! צום 1. מאל אין לאדז

„די געהיימניספולע באנדע"

סענסאט. אין אוואנטוריסטישע דראמא פון לעבן פון ווילדן מערב

הויפט-ראלן: Bob Itelle מיט די שענע Gladys Quatero

ריזיגע לויה פון סקערניעווריצער רבי'ן אין וואַרשא

רבנים פון אַלע עקען פוילן און טויזענדער חסידים בעטייליגען זיך אין דער לויה

אויף די גאַסען וואו די לויה איז דורכגעגאַנגען זענען אַלע יוד. געשעפטן געשלאָסן געוואָרן

וואַרשא. (מעל.) צו דער לויה פון סקערניעווצער רבי הרב מנחם מענדעל האלשער זצ"ל זענען געקומען אָנגעזאַמלט אין וואַרשאָ רבנים און א גרויסע צאָהל חסידים פון אַלע עקען פוילען. די וואוינונג פון נפטר אויף פאַוויא 24 איז א גאַנצען טאָג בון דער לויה בעלאַגערט געווען פון הונדערטער חסידים, וועלכע האָבען געלערנט משניות און געזאָגט תהילים. די טהרה און ארויסגעפירט געהאָרען פון דער וואַרשאָווער חברה קדישא. צוליב דעם ,וואָס די וואַכערליימונג און הויז איז געווען צעשאַרען, האָבען די חסידים געטראָגען וואַסער פון אַנדערע הויפען, צוליב דער סיבה דאַס זיך די לויה פערשפּעטונט מיט א גאַנצער שעה. א זונער פאַרנאַכט האָט מען אראָפּגעטראָגען דעם ארון. דעם ארון האָבען געטראָגען דער פראַנער רב הרב זלבערשטיין, דער צווייטער פראַנער רב הרב כעמקאָ, דער יעזשאַרגער רב און די נאָענטע מקורבים פון נפטר.

און דער לויה האָבען זיך בעטייליגט די רבנים פון פיאַסעטשנא, סטרוזאיי, אכשונאוו, אמוואַצ, אָלומין, גראַזוסק, האַלובען, סלאָנים, ברוסק, סאָקאָלאָוו, האַושענוי און אַנדערע רבנים. אויך דער וואַרשאָווער ראַבונאַט האָט זיך בעטייליגט אין דער לויה.

די לויה איז געגאַנגען דורך די גאַסען פאַוויא, רזשוקאַ, גשנשא צום בית-החיים, וואָס ווייטער און אַלץ דער עולם כליים אַלץ גרעסער געוואָרען און האָט דער-גרייכט און די טויזענדער.

פון דער פאַוויא גאַס בון צום בית החיים זענען אַלע יודישע געשעפטען געשלאָסען געוואָרען. אַנ'אונצודענע און פאַרגעקומען אויף פאַוויא גאַס בעים בונדישען קאָנפּעראַטיוו. די אָנגעשטעלטע פון פון קאָנפּעראַטיוו האָבען גושט געוואָלט שליסען דאָס געוועלב. דאָס האָט אויפגערעגט די מלוים, און בעת'ן אונצודענען פערשפּעטונט די לויה. אויך מיט די שפּעטערדיגע צוגען און צופאָהר-באַהנען זענען נאָך געקומען מאַסען חסידים און רבנים, און האָבען קוים בעוועגט צו קומען אויפ'ן בית-החיים די לעצטע מינוט. דער ענדראַנג אויפ'ן בית-החיים איז געוואָרען אַזוי גרויס, אַז א גרויסע פּאָליצעי-אָפּטיילונג האָט געמוזט הומען די אָרדנונג.

בעת מ'האָט דעם נפטר ארויסגעטראָגען אויפ'ן רעגעם פעלד, האָט זיך געהערט א שמיל וויינען פון פרויען און זקנים. און בעת דעם נפטר'ס עלטסטער ברודער ר' יצחק'ל האָט געזאָגט קדיש האָט אויסגעבראָכען א יאָמערליך געוויין.

אין א געדרענקטער שטימונג האָבען די טויזענדער מלוים דאָס בית-הרחים.

—o—

די נאָכזעהענישען פון גרויזאַמען-ווינטער

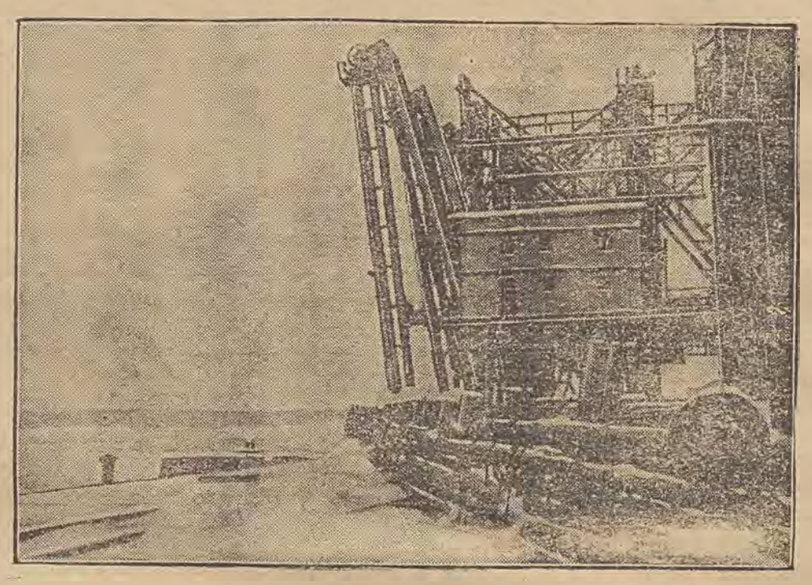

וואו אין פיל אנדערע ערטער, איז איך אין חיען שקארק די מורא פאר די טרויעריגע מאָלגען פון די פרעסט. דאָס בילד שטעלט איגן פאר די פראָוויזאָרישע טאַמעס אויף די ברעגעס פון דונאי וואָס זאָלען פערהיטען פאר א פערפליצונג.

דאס גאַנצע פובליקום מיט די ארטיסטען פאלען אין חלשות

אין משענסטאָכאָווער שטאטישען טעאַטער אין מיטען דער פארשטעלונג.

משענסטאָכאָוו. (מעל.) בעת בי מדו ארטיסטען וואָס האָבען זיך געפונען אויף דער סצענע. צווי ארטיסטעס און אַיין קונד זענען שטארק פערחלש'ט געוואָרען. דאָס קונד ראַנגעלט זיך מומ'ן טויט.

די פּאָליצעיאישע אויסבאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט. אַז די סבה זאָל זיין א מאַסען-פערמשאַדונג.

טעאַטער און קונסט

היינט דער ערשטער אויפטריט פון דאָרא ווייסמאַן אין לאָדז.

מיט אַנ'אונגעוועהנלעכען אונטערעם ווערט ערוואַרט דער הייגטיגער ערשטער אויפטריט פון דאָרא ווייסמאַן, מיט וועלכען עס הויבען זיך אָן די גאַסטשפּיעלען פון דער בערוהמטער אַמערוקאַנער קונסטלערין בי אונז אין שטאָט.

דאָרא ווייסמאַן איז אויך בים לאָדזער טעאַטער-פובליקום שוין בעקאַנט נושט בלויז פון די בעגוטכטערטע רעצענזיעס אין דער וואַרשאַווער פרעסע, נאָר אויך פון אַנדערע אונטמעלונגען אויפטריט בי אונז אין שטאָט מיט טעהרעלע חדשים צורוק. יעדער, וואָס איז דאַן געווען אין „פולהארמאָניע". אין אויעק אַנ'ענט-ציקטער. מען האָט דערזעהען פאַר זיך אַנ'ערשטקלאַסיגע מראַנזיקערין, וואָס וואָלט געווען א שטאָלץ אויך פאַר'ן פונקטען אייראָפּעאישען טעאַטער. אָבער דעמאָלט האָבען מיר נאָר געקאָנט בעוואונדערן א קלענעם אָנטיל פון דער גלענצענדער שוישפּילערין: דאָרא ווייסמאַן האָט זיך דאַן געפונען ערשט נאָך דער שווערער אויטאָ-קאַטאַסטראָפע און אַנדערע אויפטריט דאָ איז געווען א געלעגענטליכקייט-אויפטריט, א צופאַל, וואָס זי האָט געוואָלט אָפּהוטען.

היינט וועלען מיר האָבען דאָס פערגענגען צו בעוואונדערן דאָרא ווייסמאַן אין גאַנצען פראַכט פון אַנדער גרויסען מאַלאַנט מיט א גוט-אַנגעשטודירטער שרעמע, בי אומשטענדען, וואָס מיר זענען שוין זעהן לאַנג נושט געוואוינט צו זעהן אין אונזער יודישען טעאַטער.

ה' אַנשעל שאַר, דער לאַנג-יאָריגער טעאַטער-דירעקטאָר און אַמערוקאַ, האָט געהאַט די אַמביציע צו ווייזען, וויי אַזוי מען שפּילט יודיש טעאַטער דאָרט, און דער גאָלדענער מדינה, און, ווי מען קאָן אורטייל'ן פון די אונאויפהערלעכע בוים-אַהערינגע פראַבען, וועט אויהם דאָס געלונגען אויך בנוגע דעם אַנסאַמבל, די דעקאָראַציעס און גאַנצע אויסשטאַטונג. אַלץ איז פרוש, גוט, עסטעטיש. און אפילו די פאָטעלען און „פולהארמאָניע" זענען, לכבוד די בעליבטע געסט — בענוט געוואָרען.

די הייגטיגע פאָרשטעלונג מיט'ן אַנ'טייל פון דער געפּטערטער קונסטלערין דאָרא ווייסמאַן וועט זיין א געשעהענעש, אַ יום-טוב פאַר'ן יודישען טעאַטער און לאָדז און דער יודישער טעאַטער-עולם וועט געווים בעשטעהען. אַז דער יום-טוב זאָל זיין און יעדער הונגעלט גערעכטען.

מור בעגרוסען די גרויסע קונסטלערין דאָרא ווייסמאַן און דעם אוגערמודיגען רעזישיסער און טעאַטער-מאַנער ה' אַנשעל שאַר און ווינשען זיי פיל ערפאָלג און אונזער שטאָט!

„יוררט".

היינט און מעגליך פונקטלוך 9 אָוועגד 1 פאָרשטעלונג פון 3-שעה'דיגען גראַנדיעזען שלאַגער-פּראַגראַם א. נ. „מאַסקאַראַד אויף דער אַלטשטאָט". און וועלען ס'געהען ארויס די הערליכסטע נומערען פון „אַרדט"-רעפּערטואַר, חו „וואַסער-טרעגער", „מוטמאַל", „שמי-דען", „מאַסקאַראַד", „נאַקטורן" א. א. און אָבערוישאַנעס'ס גוט-בעקאַנטע רעזי: „אַלט-שטאָט", וואָס איז דורך אַלעמען געפרוינט געוואָרען אַלס בעסטע יעזי. וואָס איז נאָר ווען אויף דער „אַרדט", ביהנע אויפגעפירט געוואָרען.

מאָרגען צוויי פאָרשטעלונגען: 4 נאָכ-מיטאָג (בולוגע פּרייזען) און 9 אָוועד פונקטליך.

שמאַטיש טעאַטער.

היינט און מאָרגען געהט ערנסט מאָלער'ס בערומטע פּראָגראַם „הונקעמאַן" מיט א. סאַלא און דער מוטעל-ראָל.

„פּאַפּולאַרני".

עס געהט ווייטער מיט ערפאָלג דער וואַדעוויל „יפת'ס ווייבער".

אַרבייטס-באַל.

דער „אַרבייטס-באַל" וואָס איז צוליב די פרעסט אָפּגעלעגט געוואָרען, וועט אונווידערגעפליך פאָרקומען דעם 9 מערץ אין זאַל פון דער געזאַנג-געזעלשאַפט אויף פּיעטריקאָווער 243.

דער אַרבייטס-באַל האָט ארויסגעגען א גרויסען אונטערעם און די לאָדזער געזעלשאַפטס-קרייזען.

טויזענדער חסידים בעטייליגען זיך אין דער לויה

אויף די גאַסען וואו די לויה איז דורכגעגאַנגען זענען אַלע יוד. געשעפטן געשלאָסן געוואָרן

אויפגערעגט די מלוים, און בעת'ן אונצודענען פערשפּעטונג די לויה. אויך מיט די שפּעטערדיגע צוגען און צופאָהר-באַהנען זענען נאָך געקומען מאַסען חסידים און רבנים, און האָבען קוים בעוועגט צו קומען אויפ'ן בית-החיים די לעצטע מינוט. דער ענדראַנג אויפ'ן בית-החיים איז געוואָרען אַזוי גרויס, אַז א גרויסע פּאָליצעי-אָפּטיילונג האָט געמוזט הומען די אָרדנונג.

לאַניובא ווייגט און בעט דעם פאָטער טון אַלץ, וואָס מעגליך איהם צו ראַטעווען פון דער תליה.

וואָס זאָגט לאַניובא'ס פערטיידיגער אַדוואָקאַט אפל. לילקער?

(ז) ווי מיר האָבען געלעזען געמאָלדען האָט לאַניובא בעשלאָסען אָפּצוגעבען א בעלאַצייע. אין שייכות דערמיט האָבען מיר זיך געווענדעט צום אפלוקאַט אדווק. לילקער כדי צו בעקומען אויפ'קלאָרונגען וויי אַזוי לאַניובא האָט מסכים געווען דאָס צו טון.

אדווק. לילקער האָט אונז ערקלערט, אַז באַלד ווי לאַניובא'ס פאָטער רהאָט זיך צו איהם געווענדעט וועגען דער פערטיידיגונג און אָפּלאַצייע-גערעכט, האָט ער דך בעראַטען מיט אדווק. מעפּערצי לאַניובא'ס פאָטער קען אָפּגעבען די אָפּלאַצייע אָהן ווסען פון מערדער און עס איז פּעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ער קען דאָס טון ווייל דער מערדער איז נאָך מיט-רעריהרונג. אָבער דאָר און בעשלאָסען געוואָרען צו בעהבען ווערקען אויפ'ן מערדער אין דער הייגטיגער אויסגעפרעגט וואָס דער ער זאָל אַלין אָפּגעבען די אָפּלאַצייע. אונטרהאַרמעט האָט ער ניד מסכים געווען דערויף.

וואָס שייך דער פאָרמעלער זייט, האָט אדווק. לילקער אָנגעוויזען, אַז פאַרן 7 מערץ קען מען נאָרנישט טון, ערשט אַז די מאָטוועס וועלען פערעפענטליכט ווערען, וועט ער אָפּגעבען די אָפּלאַצייע. אַזוי ארום וועט דער פּראָצעס און אָפּלאַצייע-גערעכט קענען פאָרקומען פריהר-סטענס און מאַי אָדער און יונו. עס איז נושט אויסגעשלאָסען, אַז און צוזאַמענדאַנג מיט די ערקלערונגען וואָס דער מערדער האָט אָפּגעגעבען פאַר'ן אדווק. לילקער זאָלען פאָרקומען ארעסטען פון בעזאָנען, וואָס האָבען עפּעס א שייכות צו דער פראַגעדיע פון פאַר-פאָלק טושער און זיער דונסט באַראָוסקע.

(ח) בעת דער לעצטער זעהונג פון מערדער מיט זיין פאָטער, האָט דער מערדער געזאָגט: „זאָל דער טאַטע זיך נושט צום הארץ נעמען, אַלץ וועט נאָר גוט זיין". דערבי האָט ער אונערגעהערט'ם עפּלעכע מאָל, אַז און מאָרד האָט ער געהאַט א מיטהעלפער, וואָס איז געווען דער אמת'ער הייב. „גאַרוש האָב איך געטון בון איצט, האָט דער מערדער געזאָגט. אַז איך האָב די שולד אונגענעמען געטומען אויף זיך. אָבער עס שאַדט גוט, אויב האָב דאָך א אדוואָקאַט".

מען זעהט דערפון, אַז דער מערדער איז זיכער. אַז דאָס אָפּלאַצייע גערעכט וועט איהם ארעטנעכען די טויט-שטראָפע אין ער וועט זיך ארויסרעהען פון שטריקעל. דער מערדער האָט און ווייטערען געשפּרעך זיך אויסגעפרעגט וואָס מען הערט און דער הויז. אַז דער נפטר ארויסגעגאַנגען פון הויז אין אַ ווייל אַ מאָל אַ מאָל אַ מאָ

אמעריקא רופט א אינטערנאציאנאלע ענטוואפנונגס-קאנפערענץ.

ענטדעקט א פערשווערונג אין קובא

די בעוועגונג איז ארויסגערופען געווארען כדי די פעראייניגטע שטאטען זאלען קענען אינטערווענירען.

אמעריקאנער סענאט פאר רופען אינטערנאציאנאלע ענטוואפנונגס-קאנפערענץ.

לאנדאן. (אמע) דער אמעריקאנער אונטערנאציאנאלע ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, האט געלטען אנגענומען אנגענומען די פעמוציע צוזאמענצורופען אנ'

גרויז מע פרעסט איז ליטע.

נעכטען געווען 80 גראד פראסט.

קאונא. (אמע) אין ליטא שפארקען | און אינגנע ערטער דער פראסט דער- | ווך אלץ וועצט די פרעמט. געלטען האט | גרעסט בוז 80 גראד.

יידישע טעאטער אין פילהארמאניע — נארוטאוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעע

אנשעל שאר'ס אמעריק. יידיש טעאטער
גאסטראלן פון דער וועלט-בערימטער אמעריקאנער קינסטלערין
דארא ווייסמאן

פרעמיערע! פרייטאג, ד. 1-טן, שבת, ד. 2-טן, זונטאג, ד. 3. מיטוואך, ד. 6. 9 אז.

פרעמיערע!
אונטער גרויסער גאסט
דארא ווייסמאן
פון אנשעל שאר'ס
גרויסער אמעריק. אין
וואנדערשטער קונסטלערין
ביי גלייכטע

2 יאהר גלייכפלט אין אמעריקא, 102 מאל אין קאנצערטן נעאטער אין וואר־שא

שבת, 4 נאכמיטאג, מאנטאג, 9 אוועגד צו פאפולערע פרייזען
די קינסטלערישע
אויס זיהרונג פון
דארא ווייסמאן
אלץ
די מאמע פון דער וועלט

כפ-ציעל פאר איהר נעשריבען פון זאלאמארעווסקי. רעזשי אנשעל שאר

אכטונג! די פערשטעלונגען פאנגען אן פינקטליך 9 אוועגד און 4 בייטאג אכטונג!
נאדעם דריטן גלאק ווערן די טירען גלייך זעלבן ווערן.

דינסטאג, ד. 5. ווערטיש נ ג עשפילט

אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לוים א. ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעע. מענער: אריעל, אייזענ־בערג, באלבירסקי, האמפורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעע, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. זעלמאן.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.

ענטדעקט א פערשווערונג אויפ'ן פרעזידענט פון קובא.

לאנדאן. (א.ו.) אין האוואנע איז ענטדעקט געווארן א פערשווערונג אויפ'ן לעבען פון פרעזידענט מאצאדו. די פערשווערונג האבען געוואלט ארא־פווארפען די קובער רעגירונג און פערלאזען די מאכט אין זעערע הענד. ס'זענען ארעש־מורט געווארען 20 פערזאן.

ווי מען שמייסט, און די בעוועגונג ארויסגערופען געווארען מומ'ן צול, אז די פעראייניגטע שטאטען זאלען מעגען אונטערווענירען.

פרעסט איז פראנקרייך.

פארז. (אמע) געלטען האבען זיך | שטארקט די פרעסט.
אין גאנץ פראנקרייך אויפסטע פער־ |

רעגיסטראציע פון פערד.

(ו) דאס מיליטערישע פאלוצטאוישע ביורא בעים מאגוסטראט רופט אלע בע־זיצער פון פערד, צו רעגיסטרירען בוז'ן 10 מערץ יונגע פערד פון 1 ביז 4 יאהר און אויך די פערד עלטערע פון 4 יאהר וואס זענען נושם רעגיסטרירט געווארען.

א דרייסטע גנבה

(§) אין קאלאניאל-געשעלב פון ישראל קיבערבערג אויף קאשטשעלנא 6 האבען גנבים זיך ארעינגעקרונען דורך די אויפ־בראך נע טורען און האבען ארויסגע־גנב'עט 2 קאסטען געטרינקענע שוא־מן און ווערט פון 500 זל.

א רבנ'ישע חתונה איז לאדז

אין פרידוואלד'ס זאל, פאלודניאווא-גאס 10

איז נעכטען אויזענד סערגעקומען די חתונה פון קאמינסקער רב שליט"א מיט דער בתילה פון בעזוואוסטען חזיד והגיד פרידמאן נ"י. צו דער חתונה איז געקומען א גרויסער עולם למדנים ויראים און אנ'ערך פון 10 ביז 15 רבנים פון פערשידענע שטעט אין פוילען. ארום 1.30 איז אנגעקומען דער ראדאשיצער רבי ר' חיים אשר'ל שליט"א, וועלכער איז א נאהענטער קרוב פון חת'. ביים טיש האט מען געהערט דברי תורה, עולם האט זיך משמח געווען מיט חתן-כלה און עס איז געזאלען א סך דרשה-געשאנק פון כלה'ס צד און פו חתן'ס צד צום סוף האט מען געפראוועט א מצוה-טענצעל און דער עולם איז זיך פונאנדערגעגאנגען. 1001

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

מארגען שבת, 5 נאכט. קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער אר־גאנזאציע (צענטראלניאנא 4) א פארלעזונג פון ה' א. ליבאשיצקי וועגען דער תקופה פון די גביאים (פון צוקל אנבער יורושע געשיכטע).

זונטאג, 8.30 אוועגד קומט פאר א פארלעזונג פון ד"ר ירמיהו פרענקעל וועגען אלכסנדר זוסקינד ראבונאווימש צו זיין 75-טען געבורטס-טאג-יובי־לעאום.

—0—

אכטונג! גייערס ראיאן!

די ביבליאטעק בעים ארב. ווינקעל 10 האלסק 11 איז שוין אפען לעזער קענען זיך אינגשרייבען שבת פון 10—1 פארם. מיטוואך פון 8—10 אוועגד אין ארב. ווינקעל 10 וואלסקי 10.

די קולטור מאמיניע.

סטאראסטווא זשעווסקי אויף א אינסטרוקטארען-צוזא־מענפאהר,

(§) דער סטאראסטא זשעווסקי לאהרט הייגט ארויס קיין פויזען, כדי אנטפל צו נעמען אזן צוזאמענפאהר פון אנגסטרוקטארען און פאוויאט-טוער.

ווי ס'זעהט אויס טעאטער ביי לייטען.

(§) געלטען אין ארויסגעפאהרען קיין בערלין דער טעאטער דור. באלעסלאוו גארטשונסקי כדי זיך צו בעקענען מיט די טעאטער-שטוק וואס ווערען אויצ גע־שפולט אויף דער דייטשער סצענע.

בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען שטרייקענדע טעקסטיל-ארבייטער מיט שטרייק-ברעכער איז אזארקאוו

אזארקאוו. (טעל.) אין צוזאמע־האנג מיט דעם וועבער-שטרייק, וואס דויערט דא שוין דעם דרייטען טאג איז געלטען איינגעבראכען א געשלעג צווי־שען די שטרייקענדע מיט די שטרייק־ברעכער. א פאברוקס-לאקאל איז צו־שטערט געווארען אויף פוצלעך. דער־ביי איז א מומגלוך פון דער שטרייק־קאמיסיע שוועהר פערוואונדערט געווארן

—0—

יודישע ארבייטסלאזע דארפען נישט מחלל שבת זיין ביים אפנעהמען די שטיצע.

(—) אויף דער השתדלות פון ראשטאן ה' יחיאל יצחק בערמאן האט דער לי־טער פון ארבייטסלאזען פאנד און פון שטוצע אמט בעים מאגוסטראט ער־קלערט, אז די יידישע ארבייטסלאזע וואס וואלען נישט נעמען קיין שטוצע אין שבת, דארפען זיך וועגען דעם וועגען דען צו דעם לייטער פון'ם ביורא און וולכען זיי בעקומען די שטוצע און מען מעוז זיי בעשטעמען א טאג ווען די שטי־צע צו בקומען.

א מערקווירדיגע שיף-קאטאסטראפע

די שיף „וואלטארא", וואס איז בשת די פרעסט איינגעקלעמט געווארען דורכ'ן פערפרוירענעם ים איז דורך שוויענדע אייז-בערג פארמעל צוריסען געווארען אויף צוויי טיילען.

אלגעמיינער יידישער ארבייטער-בונד אין פוילען.
מארגען, שבת, ד. 2-טן מערץ ה.י. 3.30 פריה קומט פאר
א גרויסער ארבייטער-מיטינג
אויף דער טעמע: „ביים קאנסטיטוציע און דאס געזעץ וועגען דער העכערונג פון דירה-געלד".
ארויסטרעטען וועלען די ח"ח: י. כמורנער (וארשא) און ראטמענער י. ליכטענשטיין אין ש. מילמאן. בילעטען צום פרייז פון 30 און 50 גר. צו בעקומען אין „ארב.-ווינקעל" און אין טאג פון מיטינג ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blunwe i Syn, Sp. Akc
BYDGOSZCZ-WILCZAK
די פעלטסטע אין פוילען ספעציאל-מעשינען-פאבריק
ליפערט אלס ספעציאליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען
פאר האלץ - בעארבייטונג.
ביי אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier.
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-5[illegible]

וויכטיג פאר מחותנים

און פאר לאנג-געהליידעטע!

מאכט נישט קיין חתונה אויסשטייערס, בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין געשעפט פון יידישע לאנגע מלבושים. ווי אויך פון די פיינסטע און רייכסטע חתונה-אויסשטייערס

חיים מענדראווסקי, לאדז

אנדראווא 8. נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען מלבושים פון די בעסטע בילייצער סע־מאשווער מאדערנע סחורות און די פיינסטע אויסארבייטונגען פון ערשטע סארט בעשטעלטע ארבייט. בילינע פרייזען און לייכטע בעדינגונגען! קומט איבערצייגט אייך! בעמערק. פאר פראוויץ: ווען איך בעקום די מאס מיט אנגאבע שיקע גלייך פער מאנט לויט יעדען סערלאנג.

א יונגערמאן אדער פרייליין

קען בעקומען לאזשי ביי אנ'אינטעליגענטער יידי־שער פאמיליע. צו ערפאהרען בזשעזשינער 13, וואוינונג 88

שוין ערשינען!

א. אייזענשלאס „דאס טויטע ווייב"

און אנדערע פאלקס-מעשהלעך

פרייז 25 גר.

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער. מיט אינפארמאציע און בעשטעלונגען זיך צו ווענדען אין דער אייזענשלאס-ביבליאטעק, לאדז, פאלודניאווא 11, אין הויף, לינקע אפיצינע.

OBRAZY

okazyjnie tanio do sprzedania
Wiadomość Piotrkowska № 83.
w podwórzu, parterm. 72.

„לילי"

עהרן הייעלי ארץ-ישראל
תל-אביב ת.ד. 199 Tel-Aviv P.O.B.
חשבון מיוחד בס. א. 191.300.
דמי החתשה לחודש — 10 הגב.
לספרי תנועת אי' העובדת על כל אפיה ומלגותיה —
„לילי" — מוריה ומוסדותיה — הגתה. פרטים בפרוכים.

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט־אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

די פּאָליטיק פון וואך.

די פּאָליטישע וועלט האָט הײַנטיקן וואך ווידער געהאַט אַ גרויסן סענסאַציע. די האָלענדישע צײַטונג „אַמסטרדאַמער נײַעס" האָט פֿערעפֿנטלעכט אַ געהיימען מיליטערישן אָפּמאַך צווישן פֿראַנקרײַך און בעלגיען, וואָס איז געשלאָסן געוואָרן אין יאָהר 1927, אַלזאָ 2 יאָהר נאָכדעם, ווי עס איז אונטערגעשריבן געוואָרן דער לאָקאַרנאָ־אָפּמאַך. אויך ענגלאַנד זאָל, לויט דער מיטײַלונג פון דער דערמאָנטער צײַטונג, האָבן צוגעשטאַנען צום מיליטערישן אָפּמאַך. דער אונהאַלט פון אָפּמאַך איז ממש אינטערעסאַנט. די פֿערבונדענע זאָלען האָבן בעשלאָסן אין פֿאַל פון אַ מלחמה צו בלײַבן די האָלענדישע נײַטראַלישע אין בעזעגען אויב מערונאַרײַ מיט מיליטער. דער נאָענער אָפּמאַך איז געווען דער לאָנדאָנער, אומאַליען אין דער ערשטער רײַהע נאָכן דײַטשלאַנד.

עס איז זיך לײַכט פֿאָרצושטעלען דעם מיטעל, וואָס די דאָזיקע ידיעה האָט פֿאַרורזאַכט אין דער גאַנצער פּאָליטישער וועלט. נישט נאָר אין דײַטשלאַנד, האָלאַנד און אויסטריאָן, נאָר אויך אין אַמעריקע איז מען געוואָרן שטאַרק אויפֿגעראַכט געגען פֿראַנקרײַך, ענגלאַנד און בעלגיען, וועלכע שרײַבן אונטער פֿון אַזאַ זאַך אַקאָרנאָ־אָפּמאַכן, קעלאָג־פּאַקטן און פֿון דער צווייטער זײַט גרײַט מען זיך צו אַ נײַער מלחמה.

די דײַטשע נאַציאָנאַלסאָציאַליסטישע פּרעסע איז אַרויס מיט מרעם אמת'ן ויצעקו, און אָנגעוויזן, ווי נערעלט עס איז געווען דער רעכט־וועהר מיניסטער נרעגער, וועל פֿאַר פֿאַדערט וואָס גיכער צו בויען די פֿאַנצער־שיפֿן, ווײַל עס גרײַט זיך אַ נײַע מלחמה.

די דײַטש־נאַציאָנאַלע פּראָקאַציע און רעכטסמאַג האָט זיך אַפֿילו געווענדעט מיט אַ מעמאָראיאַל צו דער רעגירונג מיט דעם ענין און זי פֿאַרערט אויף דעם אויסערן־מיניסטער תּיפּך זיך אָנצופֿרעגען בײַ ענגלאַנד און פֿראַנקרײַך וועגן דער אויטענטישקײַט פון פֿערעפֿנטלעכונגען פֿון אַזאַ מין אָפּמאַך, אין בײַן ער וועט נישט בעקומען קיין קלאָרע תּשובה, זאָל ער נישט פֿאָרדערן קיין גענע אויף די זיצונגען פון פֿיל־לעקער־בונד.

די האָלענדישע רעגירונג האָט אָפֿיציעל בעקומען בעקומען אַ מעהרהייט פון גאַנצע 6 שטימען. בײַ אונז און פּולען געהט אויצט אַ שאַרפֿער קאַמף אַרום דעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון ב. ב. וואָס וועל רעגירונג דעם פּוילישען פּאַרלאַמענטאַרזם, בעגרענצונגען די רעכט פון סיים און געבענדיק די ברונטסטע און גרעסטע פֿולמאַכטען דעם מלוכה־פּרעזידענט.

עס איז אָבער כאַראַקטעריסטיש, אַז די אַלע פּלענער צו רעפֿאָרמירן דעם פּאַרלאַמענטאַרזם, וואָס איז אַ רעזולטאַט פון די נישט פֿעסטגעשטעלטע קאָמפּעטענצען צווישען דער געזעצגעבערישער און אויספֿיהרונגס־מאַכט, די אַלע קאַמפּען צווישען פּאַרלאַמענט און דער רעגירונג זײַנען הויפּטזעכלעך אַ רעזולטאַט פון די מאַכטען צווישען די פֿערשידענע פּראָצענטן בנוגע דער אונגעלעכער פּאָליטיק. בנוגע דער אויסערן־פּאָליטיק זײַנען כמעט אַלע פּראָצענטן אַ חוץ די קאָמונאַסטן און נאַציאָנאַלן דעמאָקראַטן, ד. ה. די רעגירונג וועט זיך מעהר נוש מרעלענען מיט די מינדערהייטן פון די בעזונדערע פּאַרלאַמענטס־פּראָקצעס און האַנדלען פֿולשטענדיק זעלבסשטענדיק בײַ דער דער רעכטסמאַג וועט אויהך נישט אויסדרוקן אונצופֿרי.

און פּראָנקרײַך האָט דער פּאָנקאַרעקאָבונעט בעקומען אַ מעהרהייט פון גאַנצע 6 שטימען. בײַ אונז און פּולען געהט אויצט אַ שאַרפֿער קאַמף אַרום דעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון ב. ב. וואָס וועל רעגירונג דעם פּוילישען פּאַרלאַמענטאַרזם, בעגרענצונגען די רעכט פון סיים און געבענדיק די ברונטסטע און גרעסטע פֿולמאַכטען דעם מלוכה־פּרעזידענט.

עס איז אָבער כאַראַקטעריסטיש, אַז די אַלע פּלענער צו רעפֿאָרמירן דעם פּאַרלאַמענטאַרזם, וואָס איז אַ רעזולטאַט פון די נישט פֿעסטגעשטעלטע קאָמפּעטענצען צווישען דער געזעצגעבערישער און אויספֿיהרונגס־מאַכט, די אַלע קאַמפּען צווישען פּאַרלאַמענט און דער רעגירונג זײַנען הויפּטזעכלעך אַ רעזולטאַט פון די מאַכטען צווישען די פֿערשידענע פּראָצענטן בנוגע דער אונגעלעכער פּאָליטיק. בנוגע דער אויסערן־פּאָליטיק זײַנען כמעט אַלע פּראָצענטן אַ חוץ די קאָמונאַסטן און נאַציאָנאַלן דעמאָקראַטן, הגם עס איז אפשר נויט־ווענדיק צו געפֿינען אַ געוויסע רעפֿאָרם און דעם אופֿן פון פֿערטיליען די קאָמפּעטענצען און רעכט פון פּאַרלאַמענט און רעגירונג.

אויבערנעמען, זײַנען מיר אויצט עדות ווי די דזיקטאַטור און שפּאַניען בראַכט זיך אין מ'רעדט גאַנץ ערנסט וועגן צורוק אײַנפֿיהרען אַ פּאַרלאַמענטאַרישע אָרדנונג. דער פּאַרלאַמענטאַרזם און נישט קיקענדיג אויף זײַנע פֿעהלערן די אײַנציגע מעגלעכע מלוכה־פֿאָרם אין דער הײַנטיגער צײַט אויצ אין אַזאַ מין אופֿן פון פֿערטיליען די קאָמפּעטענצען און רעכט פון פּאַרלאַמענט און רעגירונג.

אויבערנעמען, זײַנען מיר אויצט עדות ווי די דזיקטאַטור און שפּאַניען בראַכט זיך אין מ'רעדט גאַנץ ערנסט וועגן צורוק אײַנפֿיהרען אַ פּאַרלאַמענטאַרישע אָרדנונג. דער פּאַרלאַמענטאַרזם און נישט קיקענדיג אויף זײַנע פֿעהלערן די אײַנציגע מעגלעכע מלוכה־פֿאָרם אין דער הײַנטיגער צײַט אויצ אין אַזאַ מין אופֿן פון פֿערטיליען די קאָמפּעטענצען און רעכט פון פּאַרלאַמענט און רעגירונג.

דאָס וואָס די פֿאַרשטעהער פון פֿאָלק האָבען צו דערצורוק וועגען שלום און מלחמה, לוגט די בעסטע גאַראַנטיע פֿאַר'ן שלום. קיין שום פֿאָלק וויל מעהר נישט קיין מלחמה, און דער פּאַרלאַמענט איז אַזוי אַרום דער ווילן פון שלום.

די פֿערעפֿנטלעכלעכע נעהמונג דאָקומענטן און דער לעצטער צײַט זײַנען געקומען אַ מעהרהייט פון פּרעזידענט מיט די אַמעריקאַנישע „טריוקס", וואו מען האַלט זיך פֿאַר די זײַטען. דאָס נעמט אויס אַזוי אַרום אַזאַ מין אופֿן, אַז

עס געהט איצט גוט דעם יידישען טעאטער אין ניו-יארק

מאלי פיקאן ציהט נאך אלץ דעם גרעסטען מעאטער-עולם. — שוואכער ערפאלג פון דער „הבימה" אויף יו. דיש.—די ווילנער ווערען „אלרייט".

(א בריף פון ניו-יארק, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון ב. סמאלאר.

דער יידישער טעאטער-עולם אין ניו-יארק איז ווי א קאפרזנע פרוי: אט איז ער גוט, איז קומט אין טעאטער מאלמעגוועז, איז אט ווערט ער מיט אמאל קאפרזנע און הערט אויף אונגאנצען צו קומען אין טעאטער.

לרוב ווי דער טעאטער-סעזאן האט זיך אין ניו-יארק אנגעהויבען האט מען געטראכט, מיינען, אז פון די אלע פינף יידישע טעאטער, וואס ניו-יארק פער-מאגט ווערט בין עדעך סעזאן בלעבען בלוי א האפ טיין. די אובדיגע, אין מען געהיבן זיכער, וועלען זיך פערמאכען נאך אנדער דער סעזאן ווערט זיך שלעכט.

האט זיך אבער דאס רעדעל מיט אבאל זיך אויפגערעדרעהט. די טעאטערס האבן זיך געשטאגען אין געפיסטעווערט זאגען אנדערע געפאקס מיט בעזונדער, עס איז נישטא אנדערס אין ניו-יארק קיין אנדער ייִדישער טעאטער, וואס זאל זיך קענען קלאגען אויף שלעכטע געשעפטען. אלע טעאטערס אנפאנגענדיג פון מאריס שווארצ'ס קונסט-טעאטער, ביז דעם ביי לוינסטען טעאטער, וואו עס ווערען געשפילט די סאמע אומבעדייטענדסטע פיעסען, זאגען יעדען אויפגעד אויספער קוקס.

מיט וואס קען מען אזא ערשיינונג ערקלערען? פון וואנען נעמט זיך, וואס דער עולם האט מיט אמאל אנגעהויבען נעהן אין ייִדישען טעאטער?

קיינער צווייפלט די טעאטער-עקספערטען אין ניו-יארק קען זיך נישט אונטערנעמען צו ענטפערן אויף די דאזיגע פראגען. די גוטע געשעפטען, וואס די טעאטערס טאקען אנצו זאגען צו ערלעבען, זיינען נישט אין קיין פאל פון דעם ווערט אויפגעבויט געווארען אין דער לעצטער צייט. אין דער לעצטער צייט האבען אלע פינף יידישע טעאטער אין ניו-יארק קיין גוטע געשעפטען נישט געהאט. אין דער לעצטער צייט האבען אלע פינף יידישע טעאטער אין ניו-יארק קיין גוטע געשעפטען נישט געהאט. אין דער לעצטער צייט האבען אלע פינף יידישע טעאטער אין ניו-יארק קיין גוטע געשעפטען נישט געהאט.

דער „הבימה" טעאטער וואס שפילט אנצט וועלכע אויף בראדוואי אויף יידיש, קלעבט זיך אויפגעהויבען אויף דער פראוויניץ אין שפילען דארט „פרונצעסין מוראנדא" אויף יידיש.

דער ערפאלג פון דער „הבימה" אויף יידיש און אין ניו-יארק א מוסעלמאנישע סוגיה. מעגליך אז די „הבימה" וואלט געדארפט שפילען נוסח אויף בראדוואי נאר און דער געגענד ארום טעאטער עולם וועט זיך צו אזוי דער טעאטער-עולם וועט זיך צו אזוי אויך בעצוהען. דער יידישער קונסט-טעאטער, האט דעם בעם מען מוז טעאטער בעזוכען, וועלכער שאפט זיך אנ'אינגעבער מיינונג ווענען די פארשטעלונגען וואס ער זעהט אין טעאטער. מען קען אבער נישט זען אפ-מוסמוס צו זאגען, אז „אטעלא" ווערט געשפילט ווערען א לענגערע צייט אזוי ווי „קידוש-השם" אדער די איבערגע פארשטעלונגען, וואס מאריס שווארץ האט הייטיגעם יאהר אויפגעפיהרט.

דער „הבימה" טעאטער וואס שפילט אנצט וועלכע אויף בראדוואי אויף יידיש, קלעבט זיך אויפגעהויבען אין דער פראוויניץ אויף דער

„הויז פאטערלאנד"

דאס נייעסטע וואונדער פון דער דייטשער ארכימעקטאנישער קונסט. —

(אנדרוקען פון בערלין)

(ספעצ. פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון **א. אקערבערג.**

— זשנט אוהר שוין געהען בײַ קעמפונסקי'ן? אוהר מוזט דאָרט אונבעדינגט אַרײַנגעהן, אויב אוהר וועלט הנאה האָבן פון הענטיגן בערלין!

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט זיך צו מיר געוועגט דער ליבענסווירדיגער שווײַצאַר פון האָטעל (און וועלכער שווײַצאַר איז עשט ליבענסווירדיג) ווען אונדז האָב אוהם געגעבען אײַנצומעלדען מיינע דאָקומענטען.

— און קענט אהר דאָס לײַכל „ווינט געה אויך צו קעמפונסקי'ן?" — פרעגט מיך עשטער דער שווײַצאַר — אַ, דאָס איז אַ זעהר שעהן לודעל, דאָס איז דער „שימי" פון דעם דעוויז און „הויז פאטערלאנד". אזוי הייסט קעמפונסקי'ס דעסטאראן אויפ'ן „פאַסטראמער פלאץ" אין בערלין.

דער שווײַצאַר האָט מיך אויף אַנ'אמת לוקסוריע געמאַכט און נאָך דעם זעלבען טאָג בין איך געגאַנגען אָנקוקען דאָס וואונדערלעכע וואונדער פון בערלין.

און איך בין געבליבען ענטצוקט און אויפגעשאָסן. פאַר מיינע אויגען האָט זיך אַנטפּלעקט אַ וואונדערלעכער בולד, אַ הערליך געשטאַלט, וואָס דאָס אויג קאָן זיך קיינמאָל נישט זאַטונען דערמיט. מיר האָט נישט אויפגעראַשט דער גרויסער ים פון לוקס, און וועלכע דאָס דאָזיגע הויז האָט זיך געבאָדען אין דער פינגערשפּיץ פון דער נאַכט. די לוקס־רעקלאַמע איז עשט קיין נישט קיין נייעס און מערב־אַמעריקאַ. די נאַכט איז שוין דאָ לאַנג געוואָרען אַנ'אַנגענעמע אָפּוועקס לויט פאַר'ן מענשליכען אויג. מיך האָט אויך נישט אויפגעראַשט דער געוואַלדיגער אין דיזיגער פערענעם פונ'ם בוין, וואָס קוקט אזוי מאַיעסטעטיש און שטאָלץ אַראָפּ צו די אַלטע אַרטיסטאַקראַטישע מיזחס־שטיינער פאַלאַצען פון דער דייטשער הויפּטשטאָט.

מיך האָט אויפגעראַשט די אָרגינעלע עטעט פון דעם דאָזיגען פּראַכט־ווערק, וואָס שטעלט מיט זיך פאַר אַזאַ מין „דרעבנוד" פון דער מעלנינס, פונעם אויך־ מיינינס. דאָס איז שוין נאָך עפּעס נייעס. אַזעלכעס, וואָס איז נאָך קיינמאָל נישט געווען, אַזוי וועגען שוין די דייטשען. אין דער מעלנוק האָבען זיי שוין אַ שטאַר בוסעל אויפגעראַשט: „עס דאָ שטיט" פון אַמעריקע און זיינע אויפמעלצען זעען באַלד אַנגעקומען אויף באמת נישט מעהר, ווי אַ קינדער־שפּיל.

דאָס גייעסטע וואונדער פון דער דייטשער ארכימעקטאנישער קונסט. — דאָס הויז פאַטערלאַנד, אַזוי הייסט דער עטאַזשיר־הויז, וואָס ווערט אויפגעשאַפען אין דעמשלאַנד. אום צו שאַפען זיך אַ בולד פון דער דאָזיגער מעלנוק און גענוג צו זאָגען, אַז אין דעם בעטרוב פון דער הויז־פאַטערלאַנד איז אינגעשפּאַנט אַ הויך־שטראָם פון 6 מיליאָן וואָלט אויף די בעזונדערע עטאַזשען זענען פאַנדערגעשטעלט בײַ הונדערט מאָטאָרען און די קוכען געפינען זיך בײַ 80 קעלנ'ס מיט אַ פערטאָנאַל פון 120 נעהולפס־דינסטען. און די זאַלען שפּילען 11 מוזיק־קאַפּעלעס א. אַז. וו.

און די אונערלוכע זאַלען נעהמ די מעלנוק האָנד בײַ האַנד מיט דער קונסט. דער גרויסער אינגענגס־זאַל פיהרט צו די זולבערנע מיטעל־טרעפּ, וואָס בראָנגען אויך צו די בעזונדערע זאַלען פון די אויבערשטע עטאַזשען, וואו עס נעמ־פּלעקט זיך פאַר דען אויג די שפּלעיר־דיגע פאַרבען־רעגע און פרעהליך־לופ־מיגע פאַנאָראַמע פון דער גרויס־שטאָט.

וואָס זעהט דען דאָ נישט דאָס מעגש־ליכע אויג. די שטעהסט דאָ פערגאַנגען און קאָנסט זיך נישט אָפּרעגען פון דעם בולד.

דען אויג קאָן זיך נישט זאַט אָנקוקען און די בלעטסט שטעהן ענטציקט. הונדערט אַ רוזיגער גלאָ־וואַנד געפינט זיך אַ פּרעכטיגע דעקאָראַציע פון דער אייב־זעהע, וועלכע ענדיגט זיך אונ'ם תנ־טער־גראַד מיט רוזיגע שפּיצען פון בערג דיי דערלוכע לוכט־עפעקטען שאַפען די אויגען, אַז די געפינסט זיך ערגיג און אַ מינקעל אויף די אלפען. אַ בעטרעשע מוזיק־קאַפּעלע אָנגעמען און באַלערעשע בעטרעשע מ־אַלמען זינגען פאַר דיר די שענכסטע בעטרעשע פאָלקס־ליעד, דאָ כאָר־זאַלען עס אַנדרעהן, מיט דעם בעטרעשען בייר־זאַלען עס אַנדרעהן, וואו די וועלכע זיך געפינען ערגיץ דאָרט און כאָראַנאַטע אַרעד סעוועליען.

שווערע לופט, הייסער טעמפּעראַטעטע און דער שוימיגער דרוק־וועגן לאָרען דיך אויך צו זיצען אויף די שטעלען, וועם זענען לויט'ן עקס־שפּאַנישען מנהג גע־מאַכט פון פּעטעלער. דאָס איז אַנ'אמת'ע באַוויגונג!

גשטעס ארויס פון דאָרט און דער וועג פיהרט דיך אין אַ פּוטרישען הייזעל פון אַנ'הונגאַרישען דאָרף, דאָס בולד און פּראַכטפאָל, עס לאָקט זיך מיט זיינע שקיעה־בולדער. אַר רויט־גון־גאָלדענע זון האָלט זיך בײַם זעצען און עס בעהערשט דיך אַ שטילע מעלאַנכאָליע, וואָס ווערט בעגלייט מיט'ן האַלב־טרויעריגען צונג־גיגון, וואָס צוהט זיך אַזוי לאַנגזאַם־טרויעריג דורך דעם טונקעלען שאָטען פון דעם דאָזיגען זאַל.

באַלד פערוואַנדעלט זיך דאָס בולד און דו געפינסט זיך אין דער „ווילדער וועסט" פון מיט אַמעריקע. און דעם אַמעריקאַנישען בלאַו־הויז שטעהען שטעהען דיי קאָוובויס און בעגרוסען דיך מיט דער גאַנצער דאַמאַנטיס פון ווילדען הסכ־לעכען פון די רויבער און די פּרעריעס. ווילדע אַרונגטערגעשאַפענע חיות און גע־פלינגעל פון די אַמעריקאַנער סטעפּעס און אַנדערע עלט־אַמעריקאַנער שפּיגען און פרובלען בײַם בופעט פונ'ם באַר וועלכער און אַרומגעשטעלט מיט הויכע שטולען און דערצו נאָך דאָס געוואַלדיגע צומבלען פונ'ם דושאַרז־באַנד ברענגען ארען דעם בעזונדער און אַ גנעדער וועלט.

אַ פּאָר שריט ווײַטער און די מיזט אַרומגערונגעלט פון אַ צויבער־מעשה'לע. עס שאַפט זיך דער אינדרוק און דו געפינסט זיך ערגיץ אין סמאַטבול. דאָס אַריעטאַלישע קאַפּע־הויז געפיט און אַ אַמעריקאַנישען סאַלון, מיט זיינע מעדי־לען און גנרגיגע טובאַרעטלעך. מרקיזע שטעלט אין די וואַסער־לופטיגע מיטעל־טרעפּ, וואָס ווערט אויפגעשאַפען אין דעמשלאַנד. אום צו שאַפען זיך אַ בולד פון דער דאָזיגער מעלנוק און גע־נוג צו זאָגען, אַז אין דעם בעטרוב פון דער הויז־פאַטערלאַנד איז אינגעשפּאַנט אַ הויך־שטראָם פון 6 מיליאָן וואָלט אויף די בעזונדערע עטאַזשען זענען פאַ־נאַנדערגעשטעלט בײַ הונדערט מאָטאָ־רען און די קוכען געפינען זיך בײַ 80 קעלנ'ס מיט אַ פערטאָנאַל פון 120 נע־הולפס־דינסטען. און די זאַלען שפּילען 11 מוזיק־קאַפּעלעס א. אַז. וו.

און די אונערלוכע זאַלען נעהמ די מעלנוק האָנד בײַ האַנד מיט דער קונסט. דער גרויסער אינגענגס־זאַל פיהרט צו די זולבערנע מיטעל־טרעפּ, וואָס בראָנגען אויך צו די בעזונדערע זאַלען פון די אויבערשטע עטאַזשען, וואו עס נעמ־פּלעקט זיך פאַר דען אויג די שפּלעיר־דיגע פאַרבען־רעגע און פרעהליך־לופ־מיגע פאַנאָראַמע פון דער גרויס־שטאָט.

וואָס זעהט דען דאָ נישט דאָס מעגש־ליכע אויג. די שטעהסט דאָ פערגאַנגען און קאָנסט זיך נישט אָפּרעגען פון דעם בולד.

דען אויג קאָן זיך נישט זאַט אָנקוקען און די בלעטסט שטעהן ענטציקט. הונדערט אַ רוזיגער גלאָ־וואַנד געפינט זיך אַ פּרעכטיגע דעקאָראַציע פון דער אייב־זעהע, וועלכע ענדיגט זיך אונ'ם תנ־טער־גראַד מיט רוזיגע שפּיצען פון בערג דיי דערלוכע לוכט־עפעקטען שאַפען די אויגען, אַז די געפינסט זיך ערגיץ און אַ מינקעל אויף די אלפען. אַ בעטרעשע מוזיק־קאַפּעלע אָנגעמען און באַלערעשע בעטרעשע מ־אַלמען זינגען פאַר דיר די שענכסטע בעטרעשע פאָלקס־ליעד, דאָ כאָר־זאַלען עס אַנדרעהן, מיט דעם בעטרעשען בייר־זאַלען עס אַנדרעהן, וואו די וועלכע זיך געפינען ערגיץ דאָרט און כאָראַנאַטע אַרעד סעוועליען.

שווערע לופט, הייסער טעמפּעראַטעטע און דער שוימיגער דרוק־וועגן לאָרען דיך אויך צו זיצען אויף די שטעלען, וועם זענען לויט'ן עקס־שפּאַנישען מנהג גע־מאַכט פון פּעטעלער. דאָס איז אַנ'אמת'ע באַוויגונג!

גשטעס ארויס פון דאָרט און דער וועג פיהרט דיך אין אַ פּוטרישען הייזעל פון אַנ'הונגאַרישען דאָרף, דאָס בולד און פּראַכטפאָל, עס לאָקט זיך מיט זיינע שקיעה־בולדער. אַר רויט־גון־גאָלדענע זון האָלט זיך בײַם זעצען און עס בעהערשט דיך אַ שטילע מעלאַנכאָליע, וואָס ווערט בעגלייט מיט'ן האַלב־טרויעריגען צונג־גיגון, וואָס צוהט זיך אַזוי לאַנגזאַם־טרויעריג דורך דעם טונקעלען שאָטען פון דעם דאָזיגען זאַל.

גו, גו, פרעגסט שוין גאָרנישט וואָס דו יודען האָבען אויפגעלעבט. ווי זיי זע־גען געגאַנגען און געשטאַנען מיט וויבער און קינדער זענען זיי אַלע ארײַנגעפאָר־רען קיין וואָלבערזש, זיך ארײַנגעלאָזט אין ר' בערישל'ס בית־המדרש מיט אַ געוויסן אין אַ געשריי, אַז חסידים זענען פערצימערט געוואָרען. אויבער דער שטיב האָט נאָך בעוויזען ארײַנצוגעהן טעלדען ר' בערישל'ען וואָס דאָ קומט פאָר, אין דער אַלטער ז"ל שוין אַלען געשטאַנען אין מוטען שטוב, מיט אַ אַראָפּגעלאָזע־נעם קאָפּ און זיך צוגעהערט צו די יעלות פון די ווייבער, צום געוויזן פון די קינדער, צו די זופּצען און קרעכצען פון די דאָרפס־יודען. רבי קרוין! הייליגער צריק! האָבען די ווייבער מרעיש עולם געוועזן. ער שעלט דאָך אונז אויף אַ דער פריץ. ער הרג'עט אונז אויעק, וואהין זאָלען מיר געהן?

דער אַלטער ז"ל האָט זיך מיט דער־טראַכט. ער אין בלאַס געוואָרען ווי קרעכץ. קיין ווערט נישט אַרויסגערעדט און צוריק ארײַן דאָרף אַרײַן, דערווײַל האָט אויך נאָך אַזאַ רשעות?

דער כח פון דער קלאָפּ און אָבער גע־ווען אַזוי גרויס, אַז דער פריץ אין גע־ווען ווי אַ שטיין, האָרט און קאַלט צו יודענס געוועזן און ער האָט גע'שענק'ט: אין לי. בין דעם אין דעם טאָג גוב איך אויך צוט צו פערלאָזען דאָס דאָרף מיט אייערע הויזגעזונדען און מעהר זאָלט אויך זיך פאַר מיינע אויגען גוט ווייזען.

גו, גו, פרעגט שוין גאָרנישט וואָס דו יודען האָבען אויפגעלעבט. ווי זיי זע־גען געגאַנגען און געשטאַנען מיט ווייבער און קינדער זענען זיי אַלע ארײַנגעפאָר־רען קיין וואָלבערזש, זיך ארײַנגעלאָזט אין ר' בערישל'ס בית־המדרש מיט אַ געוויזן אין אַ געשריי, אַז חסידים זענען פערצימערט געוואָרען. אויבער דער שטיב האָט נאָך בעוויזען ארײַנצוגעהן טעלדען ר' בערישל'ען וואָס דאָ קומט פאָר, אין דער אַלטער ז"ל שוין אַלען געשטאַנען אין מוטען שטוב, מיט אַ אַראָפּגעלאָזע־נעם קאָפּ און זיך צוגעהערט צו די יעלות פון די ווייבער, צום געוויזן פון די קינדער, צו די זופּצען און קרעכצען פון די דאָרפס־יודען. רבי קרוין! הייליגער צריק! האָבען די ווייבער מרעיש עולם געוועזן. ער שעלט דאָך אונז אויעק, אָב

ריהרענדע מאמענטען, ווען מען האט טראצקי'ן אראפ־געזעצט פון זיין מאכט אין סאוויעט־רוסלאנד

מען האט איהם געגעבען אנ'עצה, ער זאל זיך אליין דערשיסען.—דער פערהער אין „אגפו".—פנים אל פנים מיט דזשיערזשינסקי'ן.

(ווייטערע בלעטלעך פון טראצקי'ס „טאג־בוך פון גלות")

רי „אגפו" נעהמט זיך צו מיר.

22־טען אקטיאבער.

דעם טאג, וואס איך האב פארלאזט די רוסישע ארמעע, אין געווען דער טרויעריגסטער און מיין לעבען. ווען מען האט מיך פעראורטיילט, אז איך ווער פערשיקט קיין טורקעסטאן, האב איך מיר געפוהלט אזוי שלעכט, ווי איך האב זיך געפוהלט דעם טאג, ווען איך האב געמוזט פארלאזן די רוסישע ארמעע.

איך האב געפוהלט, ווי די טרעהרען שטיקען מיר אין האלז, ווען איך האב אויסגעמיין מיין מונדור. „סטעפאן", מיין דערשטשוק, וועלכער און איך געווען מיין גערטנער בעגלייטער, האט ממש געוויינט. ווען ער האט געזעהן, ווי איך געפין זיך א נידעדרעשלאגענער.

כאר מיר איז אבער געווען קלאר, אז דאס ארויסשמייסען מיך פון דער רוי־מער ארמעע, בערייט איך דער ערשטער שריט מיך אנשטרענגען צו מאכען. איך האב אבער בשום אופן נישט געגלייבט, אז מען וועט בעגינען אזעלכע מיאוס'ע און שמוציגע מובלען, ווי דאס האט געמען סטאלין.

ער האט זיך אבער כאר נישט אפגעשטעלט.

קורץ כל האט ער מיך געלאזט בע־וואכען פון דער „אגפו". אזוי אבער ווי איך בין נאך געווען א מובלוד פון דער פארטיי־עקזעקוטיוו, פון פאלוש־ביורא און פון דרוטען אינטערנאציאנאל, האט מען מיך בייאכט פארזולמיר, אז איך זאל עס נישט מערקען, כדי איך זאל מיך נישט קענען בעקלאגען.

גלייכצייטיג האט סטאלין, בוכארין, און ווארשילאוו אנגעהויבען ערייבען א שארפע פראבאנאדע געגען מיר, און מען האט מיר גענומען ארויסשמייסען פון אלע מיינע אמטען.

דאס אונערעטאנטמעך דערבי און, זאס סטאלין האט דערצו אויף א זעהר נידעריגען אופן איינגעניצט די „אגפו".

אין א שעהנעם פרי־המארגען, ווען איך האב זיך נראד איינגעזעצט אנשרייבען א ארטיקעל כאר דער „פראווד", זענען ארין דרייי מובלוד פון דער „אגפו" אין מיין הויז און מיר זעהר פרינדליך געבעטען מובגשען און זייער הויפט־קווארטיר, ווען דזשערזשינסקי וויל מיט מיר רעדען.

איך בין געווען שטארק אובערראשט, וואס גראד דרייי פערזאן זענען געקומען איך האב זיך פערוואונדערט אין בייי נעלעגענהייט, וואס כאר א בעדייטונג דאס האט, ווייל אויב דזשערזשינסקי (דער רעמאלדיגער שעף פון דער געהיים־פאלוש־צא) וויל מיך זעהן, וואלט ער מיך דאך שיקען רופען מיט מעלעפאנוש... מיינע דרייי „חברים" האבען אבער נישט געשעגט גע־בען קיין שום ערקלערונגען... זיי ווייסען, לחדיר, פון גערנישט וואס צו זאגען... זיי ווייסען נאר, אז דזשערזשינסקי מוז מיך זעהן אין ער ווארט אויף מיר אין הויפט־קווארטיר.

איך האב זיך אנגעקוקט מיט מיין פרוי אין זיהן. איך האב געזעהן, ווי זייערע פנים'ער זענען בלאס...

ווען מיר זענען ארויס אויפ'ן גאס אין שוין געשטאנען אנ'אויטאמאביל אין גע־ווארט אויף אונז. מיר האבען זיך ארייגעזעצט אין אפגעלאהרען אין הויפט־קווארטיר פון „אגפו".

כעם ארייגגאנג פון דער געבייודע זע־נען געשטאנען עמלוכע בעאמטע אין איך האב געזעהן, ווי זיי האבען צווישען זיך געשמוכלעט אויראנוש...

מיך האט זייער צונוישער שמוכעל גע־שמאכען, ווי מיט שארפע מעסערס.

מען האט מיך גלייך ארייגגעפוהרט צו דזשערזשינסקי'ן, וועלכער איז גע־זעסען אין געווארט אויף מיר.

ווען ער האט מיך דערזעהן האט ער זיך קוים מיט מיר בעגרוסט אין גענו־מען מושען אין א פאץ מיט ארטיקלען, אין ווען ער האט זיי אלע גלייך געלעזען, האט ער זיך צו מיר געזעגנדעט מיט א שארפען בליק, מיט וועלכען ער אין גע־ווען בעקאנט, אין געזאגט אין א גאנץ אפגעשעלטן טאן:

חבר טראצקי. איך האב ערהאלטען בעריכטען, אז אנהר פוהרט אן א קרעם מאנדעניי מיט שונאים פון סאוויעטען־פערבאנד, איז עס אמת?"...

איך בין געבלובען, ווי א פערשטיינער־טער, אין נישט געוואוסט, וואס צו ענט־פערן.

ווען איך האב זיך בערוהיגט, האב איך זיך געווענדעט צו דזשערזשינסקי'ן

מען גיט מיר די עצה, אז איך זאל מיך אליין דערשיסען.

25. אקטאבער.

איך וויים, אז מען פוהרט איצט אן א שטארקע בראפאגאנדע געגען מיר נישט נאר אין רוסלאנד, נאר אויף דער גאנצער וועלט. פאר מיר איז עס נישט קיין נייעס. דאס האט סטאלין שוין גע־טון, בעת איך בין נאך געווען א מובלוד פון דער רעגירונג.

נאר מעהר: ווען איך האב אויף א זי־צונג פון „פאלוש־ביורא" זיך בעקלאגט אין סטאלין'ס געגענוואר, אז ער פער־שפרייט וועגען מיר ווילדע קלאגען אין געאפארעט פון אום אנ'ערקלערונג, האט סטאלין מיט א שמוכעלע אויף די לופען ערקלערט, אז איך מאך אויף אונס א בלבול... דערביי האט ער נאך צוגעגעבען, אז איך ליד פון א מאניע, אז איך פער־פאלן אונס. עס איז לעכערלך, האט סטאלין געזאגט, אז כ'האב נישט וואס מעהר צו טון, ווי זיך צו בעשעפטיגען מיט אונטערגעס געגען חבר טראצקי'ן. די אונטערעכען פון דער בארטיי שטע־הען בייי מיר העכער, ווי אט די אלע נא־רישע קלייגנגקייטען, פון וועלכע חבר טראצקי האט דא דערצעהלט. — אבער, איך זען אינזערנע האנד...

מען גיט מיר די עצה, אז איך זאל מיך אליין דערשיסען.

25. אקטאבער.

איך וויים, אז מען פוהרט איצט אן א שטארקע בראפאגאנדע געגען מיר נישט נאר אין רוסלאנד, נאר אויף דער גאנצער וועלט. פאר מיר איז עס נישט קיין נייעס. דאס האט סטאלין שוין גע־טון, בעת איך בין נאך געווען א מובלוד פון דער רעגירונג.

נאר מעהר: ווען איך האב אויף א זי־צונג פון „פאלוש־ביורא" זיך בעקלאגט אין סטאלין'ס געגענוואר, אז ער פער־שפרייט וועגען מיר ווילדע קלאגען אין געאפארעט פון אום אנ'ערקלערונג, האט סטאלין מיט א שמוכעלע אויף די לופען ערקלערט, אז איך מאך אויף אונס א בלבול... דערביי האט ער נאך צוגעגעבען, אז איך ליד פון א מאניע, אז איך פער־פאלן אונס. עס איז לעכערלך, האט סטאלין געזאגט, אז כ'האב נישט וואס מעהר צו טון, ווי זיך צו בעשעפטיגען מיט אונטערגעס געגען חבר טראצקי'ן. די אונטערעכען פון דער בארטיי שטע־הען בייי מיר העכער, ווי אט די אלע נא־רישע קלייגנגקייטען, פון וועלכע חבר טראצקי האט דא דערצעהלט. — אבער, אויך זיין אינזערנע האנד...

מען גיט מיר די עצה, אז איך זאל מיך אליין דערשיסען.

25. אקטאבער.

איך וויים, אז מען פוהרט איצט אן א שטארקע בראפאגאנדע געגען מיר נישט נאר אין רוסלאנד, נאר אויף דער גאנצער וועלט. פאר מיר איז עס נישט קיין נייעס. דאס האט סטאלין שוין גע־טון, בעת איך בין נאך געווען א מובלוד פון דער רעגירונג.

נאר מעהר: ווען איך האב אויף א זי־צונג פון „פאלוש־ביורא" זיך בעקלאגט אין סטאלין'ס געגענוואר, אז ער פער־שפרייט וועגען מיר ווילדע קלאגען אין געאפארעט פון אום אנ'ערקלערונג, האט סטאלין מיט א שמוכעלע אויף די לופען ערקלערט, אז איך מאך אויף אונס א בלבול... דערביי האט ער נאך צוגעגעבען, אז איך ליד פון א מאניע, אז איך פער־פאלן אונס. עס איז לעכערלך, האט סטאלין געזאגט, אז כ'האב נישט וואס מעהר צו טון, ווי זיך צו בעשעפטיגען מיט אונטערגעס געגען חבר טראצקי'ן. די אונטערעכען פון דער בארטיי שטע־הען בייי מיר העכער, ווי אט די אלע נא־רישע קלייגנגקייטען, פון וועלכע חבר טראצקי האט דא דערצעהלט. — אבער, האט סטאלין ווייטער געזאגט, אז ער וועט קעגען פרי און אונגעשטערט ארבייטען געגען די אונטערעכען פון דער פארטיי. האט ער א גרויסען מעות. איך וועל אויסגעבען דאס לעצטע בראבען בלוט צו בעקעמ־פען ישראל שונא פון דער פארטיי. אויב חבר טראצקי וועט זיך שטעלען אויף דער זייט פון אונזערע שונאים, וועל אוך זולער גיישט שוויגען און איך וועל אויף איהם בעקעמפען, אפילו ווען חבר לענין זאל אויפשטעהן פון קבר. עס בלייבט, אלזו, אובער פאר חבר טראצקי'ן זיך צו חאל מען און די ראהמען פון זיין מעמונקטע און נאכקומען די דוסציפלין פון דער פארטיי!...

אזוי האט סטאלין גערעדט אויף דער זיצונג פון „פאלוש־ביורא", אבער גאנץ אנדערש האט ער געהאנדעלט. שוין דעם אנדערן טאג האב איך בעמערקט, אז איך ווער בעוואכט פון מובלוד פון דער „אגפו", וועלכע האבען בעוואכט מיין הויז און מיר נאכגעגאנגען אויף טריט און שריט.

איך האב מיך געגעמען פיהלען, ווי א „פרייער ארעסטאנט".

דאס אין אבער נישט געווען אלעס. סטאלין האט, גאבדעם, ווי איך האב זיך בעקלאגט אויף זיין אונגערעכט, און „פאלוש־ביורא", געגומען אנפוה־רען א רעגעלמעסיגע פערפאלגונג געגען מיר.

אין א שעהנעם פרוהמארגען האב איך ערהאלטען א פאר אנאנזמע פרוף, אין וועלכע מען רופט מיר אן „פערראטער" און מען פארערט מיך אויף זיך אלזו צו דערשיסען, אז נישט ווען מען מוד „אראפרוימען פון וועג"...

איך האב די ברוף פארגעלעגט אין צענטראלען פארטיי־עזעקוטיוו און גע־פארערט אנ'אויספארשונג, אבער מיין בקשה אין געבלובען אהן ענטפער. אנ־שטאט א תשובה אויף מיין בקשה, האב איך בעקומען א מומטיילונג, אז אוך ווער אויסגעשלאסען פון צענטראלען פארטיי־עזעקוטיוו.

דערמיט האט מען מיר צוגענומען יעדע מעגליכקייט אפילו זיך צו בעקלאגען.

מיין געוויסען האט מיך נישט געלאזט רוהען. איך האב נאר געפוהלט, אז איך מוז אויפדעקען פאר דער עפענטלעכקייט דעם שענדלעכען שווינדעל און די העס־לוכע אונטרינגעס געגען מיר, ווייל איך האב אין זיין געזעהן נישט נאר א פע־מוגקייט געגען מיר, נאר אויך א שענד־לוכע מאס געגען דער קאמונוסטישער פארטיי. איך האב גלייך אנגעשריבען עמלוכע ארטיקלען אין זיין אובערגעגעבען בוכארינ'ען, אז ער זאל זיי פערשפענ־לוכען און „פראווד".

עס איז אויך א מאב, צוויי, א וואך־מיינע ארטיקלען זענען אבער נישט ער־שינען. איך האב זיך געווענדעט צו בי־כארינ'ען, אז ער זאל מיר ערקלערען פאר־וואס די ארטיקלען זענען ניט ער־שינען און ער האט מיר ערקלערט, אז ער קען זיי נישט דרוקען, ווייל זיי זענען שעדלוך פאר די אונטערעכען פון דער פארטיי...

איך האב דאן געפארערט בייי בוכא־רינ'ען מיר צוריק אפגעבען די ארטיק־לען, האט ער מיר נעענטפערט, אז די ארטיקלען האט סטאלין אובערגעגומען און זיי אובערגעגעבען דעם „פאלוש־ביו־ראי". זיי וועלען דאן בעמראכט ווערען אויף דער קומענדיגער זיצונג, וואס עס זאל געשעהן מיט די ארטיקלען.

פאר מיר און שוין געווען קלאר, אז סטאלין'ס אנזערנע האנד, האט אויך אפגעטון דאס שטיקעל ארבייט, אז איך זאל נישט קענען אויפדעקען פאר דער פארטיי, וועלכע סטאלין האט געמען פון דער פארטיי.

פאר פופציג זלאטעס ווערט איהר גלייך א גרול
און שטארק געשעצט, בעליבט צווישען מענשען.
און אייער פנים ווערט אריסטאקראטיש
און גאט און לייט, זיי האלטען אייך אין בענשען...

פאר הונדערט זלאטעס ווערט איהר דארט א נענע,
דער יחוס רוהט אויף אייך פון הונדערט דורות
און ס'יודיש פאלק עס ט'ט מיט אייך שטאלצירען
איהר זייט בייי איהם א ליכטיגער בן־פורת...

פאר צוויי־הונדערט... איהר ווערט א למד־וואוניק
א פילאנטראפ, דער פרינץ פון פילאנטראפען,
און וואו איהר געהט, בעגלייטען אייך מלאכים
בייי טאג, בייי נאכט... צו פוסען און צוקאפען..

מאנטשעסטער נעמט אן אלע גאר אהן קוואטעס
נו, גיט דאס בילד, מען וועט אייך גוט בעזינגען,
וואס? איהר גיט נישט מעהר ווי צוואנציג סלאטעס?
נו, מילא... מא... מיר וועלען זיך נישט דינגען.

אי, כלל־טוער! עס איז אויף אייך רחמנות,
מען לאכט פון אייך אין הויפענס אין דעם שטעטעל...
האט כבוד ווער פערדינט, דער וועט איהם לייכט געפונען
און נישט בעצאלטערהייט דארט אין א נאריש בלעטעל...

וואס נוצט א כבוד דען, וואס יעדער קען איהם קריגען —
א פרעזעס—פאבריקאנט, לאטוטניק און טאנדייטער,
א כבוד אט אזא, פערשאפט קיין אנ'ערקענונג,
ווען אלע זענען גלייך — מארשאלעק און יעפרייטאר...

פון ——— **גראף קאלי.**

„כבוד"...

(סאטירע)

ווייס איך, וואס... די נארישע אנקעטען,!
די פאלקס־שטימע... ס'האבען אויסגעטראכט אידיאטען...
צי אפשר די מאדערנסטע פאעטען,
עס איז אומזיכט, ס'וועט קיינמאל נישט געראטען...

מען דארף נישט זיין קיין שרייבער, קיין בעוואיסטער,
קיין איינשטיין נישט, קיין לינדבערג, קיין... גראף קאלי,
מען קען אויך זיין א בעקער און א שוסטער,
צי אפשר נאר אזוי א פראנט א פוסטער
און זיין בעליבט, בערימטער פון זיי אלע...

ווייס איך וואס... די נארישע אנקעטען!
זיי זענען לאנג דערעסען מיר און נמאס,
איינער פיהלט א טעם אין פאלא נעגרי,
דער צווייטער האלט נאר פון א מערען־צימעס...

קיין פאלקס־שטימע וועט קיינמאל נישט בעשליסען,
ווער ס'איז בערימט, בעליבטער און דער בעסטער,
ניר „מאסגעבענד" איז איצטער, זאלט איהר וויסען,
דאס שמיר־בלעטל, דארט עפעס א „מאנטשעסטער"

דאס איז א קרעם פון פוילע לארבער־בלומען,
עלוות טיילט כען דארטען גאר נישקשה.
אין „פאנטעען" קען יעדער אריין־קומען —
עס מאכט נישט אויס א צדיק, צי א רשע.

איין וואג איז דארט, איין מאס איז דארט פארהאנען
מיט איין אז שין ווערט אלעס דארט געמאסטען,
מען ווערט דארט גרויס, גאר ממש וועליקאנען!
עס ווענדט זיך נאר... וויפיל מען לאזט זיך קאסטען...

ביענאם־איירעס נאך האלבער נאכט

בילדלעד

פון ——— **שמואל דאזשאנסקי.**

די שטאט האט צוגעמאכט אויהר אויסגעלעדיגט זענען די לאנג־אויס־גשטרעקטע גאסן. די טורען און טויערן פארמאכט ... פערדגעגלט. יעדעס ... לעסטונג. יעדעס הויז, אין גאנדער אפגעשלאסען, מיט זעכס בייגעדעקט טורען און שלוסלען, קלוגע וועלמער, מיט סודות אינגעגע. איין ... קווארטיר נאך קווארטיר, אין ... ווער, הייסע און נודרעגע, גרארגע קאס־טרים, ווי א שורה, א לאנגע שורה זעל־נער, שטרעקט אין גלעט. אין פונסטערע טאגען עסען זיך אומעטום אין, דרינ־נען ארויס און די פאסען לופט, וואס צו־הען זיך פון די קרעטיגע לאמפען, אין מאכט עס טונקעלער, מונקעלער. און אין דער מונקעלקייט שארען זיך דארך אונ־צעלגע פיגורען, אינלענדיגע, ערשיינ־גען נאכלעזיגע, פוילע, אנטשרעגענע־רגע. אין יעדע פונער אין א נעסעס, רופט אין צוהה די אויסמערקזאמקייט: א גרוס פון מאך, פון בעוועגונג, פון טומעל. ווענד, טרעפן, שטערען אין לאדענס. ווענער זיי רוהיג דער טומעל פון מאנ־פונסטער אין דארט. אין אפשר נישט? א, פון צווישען לאדען צוהט זיך ארויס א דין פערעמל לוכט. מ'שלאפט נישט. זיי א גרוסן מיט זיטש מען. מ'שמעסט, מענשען — א סך. אבער, מ'ערט אינ־ערהאלטען: ס'איז נאך האלבער נאכט

— האסט נוט פערמאכט די טור? דער מאן בייזערט זיך מיט דערשטוק־טער שטום.

— שוין צוהן מאל געזאגט, אז יא.

— אבער...

— וואס „אבער"? וואס האסטו מורא? ס'זענען דאך דא מענשען.

— ס'איז דאך אבער נאך האלבער נאכט...

עס נעהם אויף א גערודער, העלער, אינזען קלאפט אין שמוק...

— טוק־טוק־טוק־טוק...

א פערד העצקט זיך ארויס פון דער שטעטערגקעס. דער קאפ אראפגעלאזען צו דר'ערד און פון צווישען די צעהן קלאפט זיך אפ גרויסער שרים אז רגנט ארויף אויף די פונקאנטיגע שטיינער. דער קאפ בויגט זיך צו צו דר'ערד און שווארצע רומענס מיט אינזערע ריי־גען רייסען ארויף־צו, אין דער הויך.

דער האלב־אינגעשלעפערטער באלי־צוסט האט אויפגעווארפן אין זיך גע־כאפט צו דער בוזום־קעשענע. ער האט אויסגעשטרעקט דעם קערפער און ארויס געשטרעלט פון זיך די מוראקייט. צווי מאנע אויגען גנטפערן מיט דער זעל־בוגער מוראקייט.

— א קוהלע נאכט?

— מ'כאפט א צוטער...

ווידער קלאפט אינזען אין שטוב. די שטולקייט קומט צוריק. עס הערט זיך ווי דאס ווינטעלע רעדט:

— ששש — — —

שטעהט דער מאן אין טונקעל־בלוען אנצוג מיט'ן שווערדעל בייי דער זייט און קוקט אין דער לענג נאס. דארט, אויף דער צווייטער קווארדע, ווארפט זיך חוצפה'דיג ארויס א ברייטע שטוק העל־לוכט אויף דער גאס בייז צום געגענאי־בער.

מרום. א גלעקעל קלונגט הייזערנ. באלד עפענט זיך ווידער די טור. ווידער נאך דאס גלעקעל קלונגט נושט. פלוצלונג פראלט די טור אויף מיט ווולדקייט. א קווטשינער געשרי:

— פאליסיא... א...א! !

צוויי פרויען לויפען אויף דער נאס ארויס, דעם טונקעל בלוען אנצוג אנט־קעגען.

— ער האט מיר אנ'אויג אינטערגע־שלאגען.

— כארואס?

— אזוי זיך...

— ער איז שיכור...

דער פאלוצוסף לעבט אויף. ער קוקט אנגעצויגען ערנסט אויף דער האלב־גא־קעטע פרוי און הערט אויס. פון אנ־חויב — געשריען. מען אטעמט זיך. און באלד ווערט ווידער שטיל, נאר דאס לוכט רעסט זיך נאך חוצפה'דיג אויף דער גאס, ווי פריהער.

— ששש — — —

דאכט זיך, מ'הערט א שעפטשען. ס'קאן זיין. עפעס א גערעדערייי. פון וואנען? און ווער שרייט עס? עס גלוטשט זיך. אנ'אויטאמאביל אובער דער ברייי־טער, מיט האליי־קלעצלער געפלאסטער־טער גאס, גלוטשט זיך ווייך און די גו־טעלע רעדער רעדען ארום אין האליי:

— ששש — — —

די נאכט רעדט. אלערליי שמועסעס. פון דער טונקעלקייט און רוה רוגען זיי ארויס.

הארט בייי דער וואנט שארט זיך א מאן. דאס העמד איז בייי אוהם נושט פערשפוילטעט און עס קרוכען ארויס שו־מערע, גערדעהטע הערלער. ער קוקט א דערשלאגענער, א הולפסלאזער:

— כ'האב נושט וואו צו שלאפען... העלפט מיר...

— ווופיל דארפט אוהר?

— צוויי פעזעס.

— פאר איין פעזע קרוגט מען א גו־מען געלעגער.

— און פאר פיפציג סענט קרוגט מען אויך א געלעגער.

— און עסען באלד און דער פרוה?—

בעט זיך אומבעהאלפען דער מאן.

פיר מענער לעגען צוזאמען צוויי פע־זעס און געהען אויף. פונדערווייטענס קוקען זיי אבער, וואהין דער ארומער זיך אויבערגעשראקען:

— פאהרען, העי? וואהין? העי...

ער זעהט דעם מאן אין טונקעל־בלוען מונדיר מיט די גלאנצענדיגע קנעפלעך. פערשעהמט ער זיך און געמט שטילען אומבעהאלפען.

שטילער נאך און אויף זייטוגע. שטע־לע גאסען. קעץ און הונט לוגען אויסגע־צויגען און די קאנאוועס. לוגען אינגע נאהענט פון די אנדערע. זענען דורך, משעפען נושט אינגע די אנדערע. אין און די זעלבוגעם ודקייט פון נאך אל־בער נאכט האט זיי ארומגענומען.

אויפ'ן טראטואר שפאנט א פרעלען. אין אין האנט העלט זי א שפארטעל אין דער צווייטער — א מאסיקל, א דינג אין א לאנגע, צו וועלכען עס אין צוגע־קומעלט א קלוי, ווייס, קודלאטע הינ־טעל. די פרעלען שפאנט שנעל. עס ארט אוהר נושט די שטולקייט. דו רוה, דאס אלען נעהן. זי זעהט, דאכט זיך, גאר־נושט, אויסער זיך אלען. אבער אוהר מראט האט פונדערווייטענס נעאטלט, דאס פונדערעל אין געווארען גרעסער, גרץ סער, אנ'עלגאנטער יונגערמאן.

— ווי שעט, סעניאריטא!

דאס מיידעל האט נושט געגעמפערט. קוקט דער יונגערמאן ארען דעם טוט

(ענדע—זעט 10)

חוזק

הומאר און סאטירע — פון דער וואך —

צוזאמענגעשטעלט — פון — אב—נעק.

צו שפעט

(געווידמעט א יונגען דיכטער, וואס קלאגט אויף זיין ביטערען גורל)

כ'וואלט זיין, בין איך זיכער, א גרויסער פאעט,
איך בין נאר געבוירען אביסל צו שפעט:
וואו איך זאל אויסזוכען ערגיץ א טעמא —
מען האט שוין געשריבען אויף איהר א פאעמע,
א דראמע, א לידעל, צו וואס ס'זאל נישט זיין:
און געפון איך אנ'אויסדרוק, א וויציק, א פיין,
א צוגלייך, א וואָרט מיט פאעטישען קלאנג —
אנ'אנדער פאעט האט פערכאפט שוין דאס לאנג!
און כסדר אזוי, וואס איך האב נאר בעקלערט
האט מען שוין אויסגעכאפט פריהער. איהר הערט! —
למשל: די זון — איז שוין לאנג ביי זיי גאלד,
די לבנה איז זילבער (כ'מיין, וואס'ס איהר געוואלט?):
דאס איז אויף די טייכען איז לאנג, שוין קריסטאל,
א מידעל'ס געלעכטער — דעם נאכטיגאל'ס קול;
דער שניי אויף די דעכער — א טיש-טוך מיט פרענדז,
די שו'מיגע כוואליעס, זענען קאטשקעס מיט גענז:
און האר פון א מידעל, וואס איינער האט חאלד —
אויב שווארץ איז פעך, און אויב בלאנדע — איז גאלד!
אז זומער די בלומען — איז בינטע קאוויארען,
„טריקענע כוואליעס" — דאס מיינט מען דעם קארן:
אין הערבסט-צייט די בוי ער — זיי הייסען: געשטארבען
די וואלקענס - מיט אש און מיט סאדע געפארבען,
איינער האט חתונה — הייסט ער א „קרבן" — — —
קורץ, וואו איך גיב זיך א ריהר אין א קעהר —
אלע „פערגלייכען" און שפה:ע מליצות,
טראגעדיעס, קאמעדיעס, אידיליעס און סציצעס —
פערכאפט אין פערנומען, נישט'ע זיי שוין מעהר.
כ'וואלט גוב ענען ביי יענעם א שר:מט, צי א שיך —
אויך דאס האבען דיכטער געכון שוין פאר מיר.
הכלל, איך וואלט זיכער געווען א פאעט,
נאר איך בין געבוירען געווארען צו שפעט.

עטעס.

לאדזער נייעס

שטרייק ביי די מאגאזין-שניידער

ווי דער „חוזק"-רעפארטער דערוויסט זיך, האט די ט ג אויס:ברעכן א שטרייק אין גאנצען מ:גאזין-פאך. ביז איצט שטרייקען שוין „קינדער-טאנדיס", „דאמען-פערדרייס" און „מענער בעשטעלס". אויב צום שטרייק וועלען זיך פעראייניגען די „פארלעך" איז דער נצחון א גזיכערער.

פון באלוט

זי האבען לאמיר עטעס קויהלען?
יא, קהלה-קויהלען.
ווען האט אויהר פון דער קהלה בעקומען קויהלען?
נישט קהלה-קויהלען, נאר קולא-קויהלען, קויהלען געקויפט אויפ'ן קולא.

ק—ר.

ער זוכט א ספעציאליסט

דאקטאר: וואס פעהלט אויך?
קראנקע: ס'צומערן בין מור די העגד און די פוס, האב אויך געוואלט א מומעל דערצו.
דאקטאר: ווי פאלט אויהר אויס צו קומען צו מור? אויך בין דאך נאר א לונגען דאקטאר.
קראנקע: מען האט מור געזאגט, אז אויהר וויסט פון העגד און פוס צו זאגען.

ק—ר.

א טויט די מיין!

די לאדזער ייעיווארזוכונג האט אויסערגעניומען א פערביטערטען קאמף מיט די מיין. און אנדערע קריכ'ר'ס. די ידיעה האט צוישיי א סך היגע „עסקנים", כלל-טוער ארויסגערופען א מהומה. און האבען זיך בעהאלטען אין די מויז-לעכער.

דיאלאגען

צווישען יאסעל שקרו און משה חקרו

וואס זאגטו יאסעל צו די פערפלעצונגען. די איינוואוינער ביי דער פיליצע, ביי דער וואַרטע און ביי אנדערע טייכען דראהט דאך א גרויסע ככנה.

וואס זאגסטו עפעס משה גראד פאר יענע איינוואוינער פארוואס זאגסטו נישט מאר לאדז?

לאדז האט נאך נישט קיין וואסער.

נעה שוין געה יאסעל, לאדז איז שוין לאנג פערפלעצט.

דהייגו?

א פערפלעצונג פון ציים-שריפטען. פון שוער'ס, מאכער'ס און שאצער'ס, אנ'אי-בערשוימונג פון בעגק, א מבול פון סטא-רקן און פרעלעגנטען. און אויף די קהלה-זיצונגען גיסט זיך טייכען וואסער. אך, ווען די וואיעוואודזמוא וואלט זיך א נעם-געטען צו דער דאזיגער לאדזער פערפלעצונג!

וואס זאגסטו יאסעל צו לאניוכא'ן, מ'וועט איהם מילדערען די שטראף?

איך האלט, צו מ'דארף איהם מילדערען די שטראף.

וואס איז דער שכל?

צוליב זיין אויסרוף: „זאלען לעבען די פרויען!"

וואס בעטייוט דאס?

דאס בעטייוט, אז ער איז משוגע...

האניג-פויגעל

איבערט און עקספארט

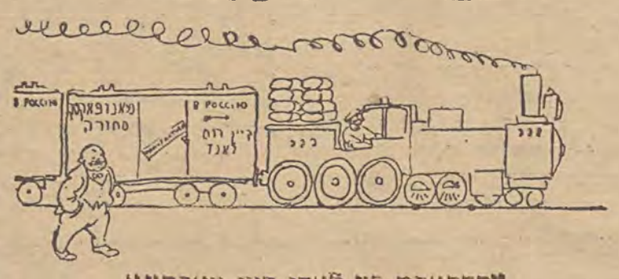

עקספארט פון לאדז קיין מאסקווא.

אימפארט פון מאסקווא קיין לאדז.

ווייב און געליבטע

אונטערגעהערטער שמועס איז „מעטראזאל"

וואו פערברענגסטו היינט פרייטאג צו נאכטס?

איך וועל היינט פערברענגען ביי „ווייב און ג'ליבטע"

איך בין שוין נישט אזא בריה, ווי דו. איך טייל דאס איין אין צוויי אוועגדען.

וואס הייסט?

היינט פערברענג איך מיט מיין ווייב, און מארגען מיט מיין געליבטע.

האניג-פויגעל.

וויכטיג פאר סקראמנע פאניענקעס

אין מיין קאסמעטיק-געשעפט איז צו בעקומען א ראדיקאל מיטעל צו

אפנעפרוירענע קניהען

הויך-שטרימפיגע און קורץ-קלייד'ל. דינע, ווי אויך פענסיענערקעס פון „מושב זקנים" בעקומען ראבאט.

געגוויערס זיך צו דערוויסען ביים קנאפ.

פריש-געבאקענע חכמות

(געלקחב'ט אין „אזאזעל" פון גאדיק'ס וויצען-טעקע).

I.

א טייערער אנאליז

א לארזער גביר, א בעקאנטער קמצן, פערשמעהט זיך א קראנגער (וועלכער גביר איז דען געזונד) קומט צום דאק-טאר זיך אונטערזוכען, נאכדעם ווי דער דאקטאר האט אויהם בעטראכט און בע-קלאפט, הייסט דער דאקטאר דעם גביר זיך לאזען מאכען אנ'אנאליז.

צומארגענס קומט דער קארגער גביר מיט א פלעשיל און האנד. דער דאקטאר נעמט ביי אויהם צו דאס פלעשעל און הייסט זיך בעצאהלען 25 זל.

דערהערט אזא סומע, שפרינגט אויף דער קארגער גביר מיט א ויצעקה: ס'מעמש? 25 זלאטוס מיט מען אונגען מאטעריאל?!...

II.

דער גלייסיגער ארבייטער

אנ'ארבייטער האט געמאכט א סך-הכל פון זיבען ארבייטס-טעג:

דאס יאהר האט 365 טעג. אזוי ווי דער ארבייטס-טאג איז 8 שעה, א דרי-טעל פון א מעת-לעת, בלעבט א דרייטעל פון יאהר, ד. ה. 122 טעג. דערפון גשהט ארבייט 52 זונטאגען בלעבט אובער 70 טעג. פון די אזוי גערופענע ענגלישע שבתים געהט ארבייט 52 האלבע טעג בלעבט אובער 44 טעג, וועלכער טעגש האט נישט א חודש (30 טעג) אורלויב. בלעבט 14 טעג. אז די וועסט ארבייטע-טעג די 13 הגא-טעג: וויפיל בלעבט אז-בער? — 1 טאג, און דאס איז דער 1. מאי, ווען מ'טאר נישט ארבייטען...

לאזט אויך נישט!

אונטערגעהערטער ספיטש אויף א פערזאמלונג פון סאציאליסטישען האנדווערקער-פעראיין.

הברים סאציאליסטען און פון דער תלמוד-תורה „מחזיקי אמונה" זיי די „פארשיאנען" האנדווערקער פון פ-ליד-ניצווא 4 אין פון זאמדזקא 5. זיי רע-דען אייך אין באבע-מעשיות וועגען א צעסען-געזעץ. ס'איז נישטא א גזעזץ אין פוילען! זיי די פאלודניאטער בור-זשא-קעס נאביערען אייך מיט בילינע דיס-קאנטע און מיט בענק. מיר סאציאליס-טען און גבאים פון „מחזיקי אמונה" דארפען נישט קיין בענק — נאר בענ-קלעך" אלע האנדווערקער-בענק. פער-קויפען מיר פאר איין „בענק ל".

זאל לעבען דער סאציאליסטישער האנדווערקער-פעראיין אין לארז אויף אגראדאווא נומער 9.

זאל לעבען די תלמוד תורה „מחזקי אמונה" אויף פעפער-גאס 13.

ער האט היץ מסתמא

בים המנטינען שטילשטאנד אין מסחר קומט א בעל-חוב אנטמאהנען א פראטעסט טאפט איהם דער בעל-דבר דעם קאפ צי ער האט נישט קיין היץ.

נעהענדיג אין גאס אין די 32-גער פרעסט, האב איך געפונען

א גאנצען קאמפלעט

א נאן מיט צוויי אויערען.

אפצוגעבען געגען סימנים ביים „חוזק"

סדרה קאנפערענצען.

פון ווארשא טעלט מען מיט, אז נאך די האנדווערקער און קלענהענדלער-קאנפערענצען קומט איצט אויך א רבנים קאנפערענץ. א טייל פראווינציאלע רבנים פערבלייבען אין ווארשא. מחמת אויף דער נייער וואך זאל פארקומען א סוד-רים-קאנפערענץ.

נידער מיט לאניוכא'ן

צוגעשיקט ספעציעל פארן „חוזק".

מיר אונטערגעשריבענע דריקען ארויס אונזער האס און צארן געגען דעם באנ-דים און מערדער סטאניסלאו לאניוכא. מיט ניפט און גאל וועלען מיר אביסל זמן נאמען דערמאנען.

די פענסיאנערקעס פון „מושב זקנים" בעם. פון „חוזק"-רעדאקטאר:

דער האס און צארן שטעהט אין צו-זאמענהאנג דע-מים, וואס ער האט נאכ'ן פסק-דין אויס:עריסען: „זאלען לעבען די יונגע פרויען!"

מערעסענטליכע אויף די חוזק-שפאלטען פון האניג פויגעל

ער האט היץ מסתמא

בים המנטינען שטילשטאנד אין מסחר קומט א בעל-חוב אנטמאהנען א פראטעסט טאפט איהם דער בעל-דבר דעם קאפ צי ער האט נישט קיין היץ.

נעהענדיג אין גאס אין די 32-גער פרעסט, האב איך געפונען

א גאנצען קאמפלעט

א נאן מיט צוויי אויערען.

אפצוגעבען געגען סימנים ביים „חוזק"

סדרה קאנפערענצען.

פון ווארשא טעלט מען מיט, אז נאך די האנדווערקער און קלענהענדלער-קאנפערענצען קומט איצט אויך א רבנים קאנפערענץ. א טייל פראווינציאלע רבנים פערבלייבען אין ווארשא. מחמת אויף דער נייער וואך זאל פארקומען א סוד-רים-קאנפערענץ.

נידער מיט לאניוכא'ן

צוגעשיקט ספעציעל פארן „חוזק".

מיר אונטערגעשריבענע דריקען ארויס אונזער האס און צארן געגען דעם באנ-דים און מערדער סטאניסלאו לאניוכא. מיט ניפט און גאל וועלען מיר אביסל זמן נאמען דערמאנען.

די פענסיאנערקעס פון „מושב זקנים" בעם. פון „חוזק"-רעדאקטאר:

דער האס און צארן שטעהט אין צו-זאמענהאנג דע-מים, וואס ער האט נאכ'ן פסק-דין אויס:עריסען: „זאלען לעבען די יונגע פרויען!"

מערעסענטליכע אויף די חוזק-שפאלטען פון האניג פויגעל

יאשקע דער לאדזער מוסאליני

פעליעטאן — פון י. אבערזשאנסקי.

יאשקע. ווער קען נישט יאשקען? ווער לאדזער לאדזער האט עס שוין נישט געהאט קיין עסקים מיט יאשקען? ווער ס'האט נאר אמאל געהאט א ווערסקעלע בין זיך און קשקען, דער קען יאשקען, און ווער דער יוד, בפרט לאדזער יוד האט עס נים צו טון מיט ווערסקעלע? זאג דאס נאנצע לעבען און הענט אויסגעשטעלט, אז דער קצב האט אויף ווערסקעלע. דער מנקר שונדט אויף ווערסקעלע. דער שוס-טער שנידט אויף ווערסקעלע. דער שנייד-דער פרעסט אויף ווערסקעלע. דער בעקער עהרט אויף ווערסקעלע, דער מלמד שכנים מפאר ווערסקעלע, דער שוחט שעלט אויף ווערסקעלע, וואס דארפט אזר מעהר: —אפילו די נמונע בענראבט שוין אויף ווערסקעלע!... ווער עהט הענט א מזומנ'ס עס גראשען. ווער רעדט אפילו פון גלגלרד? די אחצינע, וואס רעדען נאר פאר געלד יעגען די דעבוטאטען אין סוס: — זיי „רעדען" נאר פאר געלד... די אנגעזעהענע „סוחרים" וואס פערקויפען זייער סחורה פאר גוט געלד...

אלע אויפ'ן ווערסקעל. אז אויהר קומט ארען אין א געשעפט קויפען, אין דאס ערשטע, וואס דער כוהר פרעגט אויך: וואס „זאלען" אין „לאנד" זעגען זיי? ווער אין דער „מאטע"? ווער „לונט" אויפ'ן ווערסקעל?.. אויהר עסט מוטפ'ן ווערסקעל שלאפט מוטפ'ן ווערסקעל — דאס נאנצע לעבען אין אין ווערסקעל!... נאר ווי זאגט א ווערטעל: דער רבונו של עולם שוקט די רפואה פאר דער מכה. וואס מער ווערסק-לען אלץ מעהר בענק. בענק וואסען ווי שוואמען נאר א רעגען. ס'זאל חמעד זיין אזא בענק-געדעטעגוג וועלען מור אין דער נאהענסטער ציקונפט האבען דיי בענק אויף אין ווערסקעל...

נאר גוט דאס אין דער עיקר. ווי זאגט אויהר: כן ירבו, זאלן זיך מעהרען „בענק-לער", זאלען יודען געבעגשט ווערען מוט פרעזשאט און דערקאפארסקע שליפעס.

נישט דאס אין דער עיקר, נישט די בענק מונגען מור. מור ווילען נאר דא א שמועס מון ווענען יאשקען. ווענען יאש-קען דעם לאדזער דיקטאטאר.

וואס אין מוסאליני אדער פרומא דע רוזוורא אקעגען אונזער יאשקען, יאש-קע איז א דיקטאטאר מוט אנ'אזזערגער האנד. מוט א פעסטען ווילען, און דערצו אנ'ארדרעמרובענער דיפלאמאט, א פו-נגער פאלומיקער. און זמן פארמפעל לוגט נאנץ לארן. דו נרעסטע לארזער פאברוקאנטען בון דו קלוגע נאוואמיפ-קער און האלע-יודעלעך לוגען און זמן קעשענע. דו נאנצע לארזער אונדוסטריע, דער נאנצער לארזער האנדעל און ביי אויהם „כחומר ביד היוצר", ווי ער מאכט ער „אנ'אויפלעבונג", ווי ער מאכט ער א „זאסטאי". יאשקע קען פון א קבצן מאכען א גביר, און פון א גביר א שנארער. אלץ איז אנגעווענדעט און יאש קען ווילען, און א חוש האט יאשקע. אנ-אויג וואס קוקט און מעפעל ארען וואס קאכט זיך ביי אייך און דער קוך. קרוכט און אייער הארצען ארען אהן אייך צו פרעגען אנ'ערלויבניש דערויף. נאנץ לארן איז אויף זיין קאפ. יעדען אינצי-גען קען ער בון דער זובענטער רגע. ווענט אויהם אויף אינטמוטען נאכט, ווענ ער אייך זאגען: וואו אויהר וואוינט, און ווי אזוי אויהר וואוינט. צו אויהר האט שלום-בית מוט אייער יודענע. ווופל אויהר האט פרעלערונגע מעלמער, צו אויהר האט א שוינער, ווי אזוי אויהר לעבט: סקראמנע, צו פערשוועדעריש. אלץ, און פון אלץ ווייסט יאשקע.

מענט אויהר אפשר, אז ער פוהרט בי-לער, אז ביי אים דא אנ'אונפארמציע-ביוראָ? חלילה! יאשקע האט אלעס אין קאפ, און אלץ אין דער בוזום-קשקענע.

אלוא, ווער אין דאס דער יאשקע? ווער אין דאס דער דיקטאטאר, וואס האלט נאנץ לארן אין קלעם?

ווי אויהר ווייסט שוין, הייסט דער לאד-זער מוסאלוגן — יאשקע: פון דעם גא-מען „יאשקע" איז שוין נוט זעהן, אז ער איז א „ווראדנו דופלאמאט"... ווער דאס איז דער יאשקע דופלאמאט קענען מור צוליב פערשוידענע מעמים נישט זא-גען. ס'איז נעגוג, אז אויהר וועט נעהען אין נאס, אז אויהר וועט בעגעגען א מו-מעל-וואוקסיג און דיק-בייגיג יודל, וואס פלוהט ווי אנ'אראפלאן. ווענטער אין דו נרעסטע פרעסט אויפגעקנעפעלט דעם פאלטאן. דאס הומעל פערוקט אין א זייט דו ברילען אויף דער שפיץ נאז אין דערט צו זיך, אז אויהר וועט בעגעגען אזא בע-שעפענוש, קומט אויהר אויהם דרויסט אפ שטעלען אין זאגען: גוט מארגען ר' יאשקע! וואס הערט זיך, אויהר קענט מור הייגט עפעס מאכען? וועט ער אייך אפילו נישט אנקוקען ווער אויהר זייגט. נאר וועט אראפגעגעמען דו ברילען, און וועט אייך באלד זאגען: ווייזט וואס אור האב!...

אין אויב מור דערען שוין ווענען יאש-קען, דארפען מור שוין אין אמן ווענט אנווענדען אויף זייגע באנקרוטישע פעהיג-קייטען. ווייסען דארפט אויהר, אז אונזער יאשקע דיקטאטאר אין נישט סתם עפעס אזוי א יודעל פון אונטער'ן אויטען אפ'ויר. פאר דער מלחמה איז ער געווען א קאלעקטאר. א יוצא ונכנס געווען ביי דישקונען, ביי גרוצהענדלער'ן, ביי ביאל קונען, האט ער געזעהן זייגען א יוד ביי א מושעל מרינקען א גלאז מוט. האט יאש קע אויהם אויסגעשוטן דעם מזמור: „מאר-גען דו פונטע קלאס. עס האט אויהר א „לעזעל", 75 פרוצענט קערבלער", אין טאכער הייט זיך יאשקע צוגעשטעלט צו אונגעב, אין שוין יענער נישט ארויס אהן א „לעזעל".

שטעמער, אין דער מלחמה-צייט האט אונזער יאשקע געגעבען אנאנסרו. האט זיך אובערגעוואורפען צו אנ'אנדער בראנ-דשע — צום „לאקש". אך אין ווענ איז געווען צום „לאקש". אז יאשקע האט זיך

זער מוסאלוגן — יאשקע: פון דעם גא-מען „יאשקע" איז שוין נוט זעהן, אז ער איז א „ווראדנו דופלאמאט"... ווער דאס איז דער יאשקע דופלאמאט קענען מור צוליב פערשוידענע מעמים נישט זא-גען. ס'איז נעגוג, אז אויהר וועט נעהען אין נאס, אז אויהר וועט בעגעגען א מו-מעל-וואוקסיג און דיק-בייגיג יודל, וואס פלוהט ווי אנ'אראפלאן. ווענטער אין דו נרעסטע פרעסט אויפגעקנעפעלט דעם פאלטאן. דאס הומעל פערוקט אין א זייט דו ברילען אויף דער שפיץ נאז אין דערט צו זיך, אז אויהר וועט בעגעגען אזא בע-שעפענוש, קומט אויהר אויהם דרויסט אפ שטעלען אין זאגען: גוט מארגען ר' יאשקע! וואס הערט זיך, אויהר קענט מור הייגט עפעס מאכען? וועט ער אייך אפילו נישט אנקוקען ווער אויהר זייגט. נאר וועט אראפגעגעמען דו ברילען, און וועט אייך באלד זאגען: ווייזט וואס אור האב!...

אין אויב מור דערען שוין ווענען יאש-קען, דארפען מור שוין אין אמן ווענט אנווענדען אויף זייגע באנקרוטישע פעהיג-קייטען. ווייסען דארפט אויהר, אז אונזער יאשקע דיקטאטאר אין נישט סתם עפעס אזוי א יודעל פון אונטער'ן אויטען אפ'ויר. פאר דער מלחמה איז ער געווען א קאלעקטאר. א יוצא ונכנס געווען ביי דישקונען, ביי גרוצהענדלער'ן, ביי ביאל קונען, האט ער געזעהן זייגען א יוד ביי א מושעל מרינקען א גלאז מוט. האט יאש קע אויהם אויסגעשוטן דעם מזמור: „מאר-גען דו פונטע קלאס. עס האט אויהר א „לעזעל", 75 פרוצענט קערבלער", אין טאכער הייט זיך יאשקע צוגעשטעלט צו אונגעב, אין שוין יענער נישט ארויס אהן א „לעזעל".

שטעמער, אין דער מלחמה-צייט האט אונזער יאשקע געגעבען אנאנסרו. האט זיך אובערגעוואורפען צו אנ'אנדער בראנ-דשע — צום „לאקש". אך אין ווענ איז געווען צום „לאקש". אז יאשקע האט זיך

געהאט וואס אויפצוטון. ער האט שוין געהאט ארויסגעגעבען זיין „פאריך" פאר „פרומא-זאלען" 2 מוט א האלב, און פאר „קונדושע" 3 מוט וועפיל ס'האט זיך געלאזט... דער עיקר הא מער געזוכט „גרויסע" אין „לאנגע זאלען". ביי „גרו-סע" אין „לאנגע זאלען" זאגט יאשקע אין סיי ווי נישטא וואס צו פערלירען: ווארום דער וועסקעל-אין בעקומט ס'קרתת און דער וועסקעל בלעבט ביי אויהם...

דערפאר האט יאשקע אויפגעלעבט ד' לעצטע עמלובע וואכען. פאר יאשקע'ן האט זיך געמאכט א קאניונקטור — דו פרעסט! אי. וואסערע שיכלת האבען דו פרעסט מוט יאשקע'ן? ס'האט שוין נאר א גרויסען שיכלת, ווי אזוי? ווער אויהר באלד הערען:

אזוי ווי ס'איז געווען דער ערשטער פראסט פון 25 ביז 30 גראד, איז יאשקע ארויס מוט'ן הומעל פערוקט אויפ'ן שטערן, און אז דער עולם האט געזעהן דאס פערוקטע הומעל, האט מען שוין גענאנט סטאפ! ס'איז עפעס געשעהן. איז ס'איז מאקע עפעס געשעהן: יאשקע האט צוריקגעהאלטען די דיסקאנטא, יאשקע האט באלד געלערנט פשט: אז ס'וועלען זיין פרעסט, וועט זיך דאך אפ-שטעלען דער פערקעהר. וועלען דאך נוט קומען קיין סוחרים, און אז ס'וועלען נוט קומען קיין סוחרים, וועלען דאך די סוח-רים נישט ליזען, אז די סוחרים וועלען נישט ליזען, וועלען זיי דאך אפזוגען דעם צווייטען פסוק פון „שיר השירים"...

און וואס נאך האט יאשקע געלערנט פשט: אז ס'וועלען זיין אזעלכע פרעסט, וועט דאך נישט זיין קיין קויהלען, וועט דאך נישט זיין צו הייצען די פאברי-קען, וועלען זיך דאך די פאברי-קען אפשטעלען, וועלען דאך די ארבייטער נישט פערדיגען, און אז די ארבייטער וועלען נישט פערדיגען, וועלען דאך די סוחרים ארויסשטעהען די צוגוב — און דא און דער קראך ווי אויף דער האנד!..

אי, ס'האט זיך אויסגעלאזט יאקעל קאפויר — קוגים זענען יא געקומען. די פאברי-קען האבען זיך נישט אפגעשטעלט און מוגנט אויהר יאשקע געפאלען ביי זיך? קענט אויהר נישט יאשקען! יאשקע מוז אויספוהרען ס'זייגגיג, און מאמער האט ער געזאגט: סטאפ — און סטאפ! מוט וואס מייטשט ער אויס דאס אוצמ-גע סטאפען וועגן? פארוואס אין אוצמ ער-ווי ווי מוט דרייט צוריק? מוט זאגען די לאדזער פאבריקאנטען און אנ'ארבייטער: — פערלוי-גונג!

ווי אויהר ווייסט, האט יאשקע דער מאנ-געבער און דעם לאדזער דיסקאנטע-ווערטעל, און וואס ער וויל דאס מוט ער, דאס לעצטע יאהר האט יאשקע גוש-

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורירען אין די אפטייקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן: מ. יפשטיין, פעטרוקאווער 225; מ. באר-מאלעווסקי, פעטרוקאווער 95; מ. [illegible] 13 [illegible] 'וואלזעקע' [illegible] וולכאדניע 54; י. קאפראווסקי, נאווא-מ-יעיסקא 15.

פערזענליכעס.

ה' הערמאן יהרליך, רעפערענט פון דער יורישער פרעסע בײַ דער לאדזער שטאט-סטאראסטווע, פטערט הייגט זיין 10-יעהריגען דונסט-טעטיגקייט אלס פוי-לישער מלוכה-בעאמטער אויפ'ן דאזיגען אמט.

א קילא ברויט 50 גר.

(ווי) דער מאגיסטראט האט געלמען בעשטעטיגט דעם בעשלוס פון דער פרינ-זען קאמיסיע צו בעשטימען דעם פרייז פון 1 קיל. ברויט אויף 50 גר.

געדריקטע לאגע פון לאדזער יודישען סוחר'טום.

דעלעגאציע פון צענטר. סוחרים- און פאבר.-פערב. ביים פרעזעס פון פינאנץ-קאמער ה' טאוואר'ניצקי

(נ) א דעלעגאציע פון צענטראלען סוחרים- און פאברוקאנטען-פערבאנד (פעטרוקאווער 10) און די פערזאגען פון די ה"ה פרעזעס רער. ע. האמבורסקי, דור. ש. מעסונגער און דער מיטגליד פון דער האנדעלס-קאמער מ. האלפערן און באריך און געלמען אויפגענומען געוואר-רען דורכ'ן פרעזעס פון דער לאדזער פי-נאנץ-קאמער, ה' מאוואר'ניצקי און אויהם פארגעשטעלט די שווערע לאגע פון לאד-זער מוסטלען און קלעגערען סוחר'טום און וועגען דעם אויהם דערלאנגט פאל-גענדען מעמאריאל:

„פון אומעטום קלאגט מען זיך אויף דעם אויצמונען אונגונסטיגען סעזאן און דאָ פיהרען די אקציע. עס מוז אבער בע-מאנט ווערען, אז דאָ האנדלט זיך נישט וועגען א געוועהנלכע רעטענונגס-אקציע פאר 9000 מיטגלידער פערצווייפעלטע אדער גוים-לעדעגרע, עס האנדלט זיך וועגען דערהאלטען די תורה ביים עם הספר. עס האנדעלט זיך נישט יעצט וועגען קיין גרויסע קרבנות ח"י. די מנהיגי הישיבה פערלאנגען נאר פון אונז פלוכט, מיר זא-לען זיי געבען די מעגליכקייט פארמצו-זעצען דאס פלאנצען און פלעגען דעם כרם ד' צבאות. עס פערשטעהט דאך יעדער אנענגינער, אז די ישיבות מוס זיין-רע בני תורה זיינען דאס בעסטע, וואס איז אינז געבליבען. עס ווייס יעדער וואסערע מסירת נפש'דיגע אודעלאוסטען עס זיינען די בני הישיבות. זאל דערוויבער יעדער ערפיהלען זיין חוב און זיך בעטייל-ליגען אין דער דאזיגער דרינגענדער רעטונגס-אקציע.

יעדער מוז צוהלעלען, ווער מוס געלד איז ווער מוס ארבייט, די תורה געהער אונז אלעמען, און מיר אלע האבען באר אזהר פלוכטען און אחריות.

דער לאדזער קאמיטעט צו ראטעווען די ישיבות אין פוילען.

דאס יודישע לאדז און הייגט מקבל פנים די גרעסטע אויטארימעטען אין דער רבנישער און יודישער וועלט, וואס זיינען אהערגעקומען און צוזאמענהאנג מיט דער אקציע פאר די ישיבות וואס עס האט פראקלאמירט דער רבנים-צוזאמע-פאהר אין וואַרשא.

ווי בעקאנט, האבען די גרויסע וועלט-ישיבות אין פוילישע-לומא און קאנגרעס-פוילען גערעקט דעם גרעסטען טייל פון ווערע בודזשעטען פון די געלדער וואס עס האט נארמאל צוגעשיקט דער „צענ-טראל רעליף קאמיטעט" אין אמעריקא. ווייל די לעצטע חדשים אין די דאזיגע שטרעבע אנגעשטעלט געוואָרען דורך די אמעריקאנער יודען. זיי מאטווירען עס דערמיט, וואס דאס פוילישע יודענטום מוז אליין זיין פליכטפולל-בעוואוסטזיין און אויסהאלטען די ישיבות. אט דער פאקט האט די ישיבות געשטעלט אין א מורא'-דיגע פערצווייפעלטער לאגע אויבער 9000 מיטגלידער עלטערע אין יונגערע תלמידי חכמים און בני תורה געפינען זיך דער דער געפערהרליכסטער נויט-לאגע.

צו דעם צוועק מאקי האט די גרויסע אכפה דעלעגירט קיין לאדז א גרופע זער חשוב'ע בעוואוסטע רבנים. וועלכע וועלען דא פיהרען די סוחרים, כדי פון מויזענ-דער פון זיי אויסצוהיטען פון רואין און פולשטענדיגען אונטערגאנג. דערוויבער ווענדעט זיך דער אויבענדערמאנטער ווערעטען צום פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער מיט דער ביטע ארויסצוגעבען א געהייריגע פעראָרדנונג צו די שטייער-נאמשטעלנוקעס וועגען צוריקהאלטען די שוין-בעשטימטע עקזעקוציעס ביז'ן 15. אפריל ד. י.

„גלייכצייטיג בעט דער צענטראלער סוחרים-פערען, אז פאר הורט-סוחרים וואס פיהרען נושט קיין פארמעלע האנ-דעלס-בוכער זאלען אנגעשטעלט ווערען די ווייט-געהענדסטע פערלייכטערונגען און אנערקענט זיין די הנחה פון 1 פראצ. אומזאץ-שטייער."

פרעזעס מאווארניצקי האט אויסגע-הערט די דעזידעראטען פון דער דעלע-גאציע, וועלכע האט געבעטען לובעראל צו פראקטורען די שלעכט-סומואורטע סוחרים ביים אינגאנהגען שטייערען און דורכפיהרען עקזעקוציעס א.א.וו. — און האט צוגעזאגט די אלע ענינים גונסטיג צו ערלעדיגען און בערענלוך מוצוא-ווערקען פאר דער מובה פון סוחר'טום.

מיר דערוויסען זיך, אז די מעג פאהרט ארויס קיין וואַרשא צום פינאנץ-מ:נום-מסחר. דער דוחק אויפ'ן געלד-מארק פון אונז זייט און די דויערנדע גרויזאמע פרעסט פון דער צוויטער זייט האבען גורם געווען דערצו, אז אין האנדעל זאָל ארייגטרעטען א שטומגג פון אפהאלטען זיך פון מאכען טראנזאקציעס אויף אלע געבייטען. צוליב דעם קומען קיין לאדז ווענג פראווינצער סוחרים און אויך דאס ארטיגע סוחר'טום מאכט גאנץ אונבע-דייטענדע קניות. און די לאדזער האנ-דעלס-לאגער האט זיך דערוויבער אנגעזא-מעלט גרויסע סחורה-זאפאסען, וואס קאנען דעם הייגטיגען סעזאן שוין נישט פערקויפט ווערען.

„פון דעם אלעם און ליכט צו דרינגען, אז די סטאגנאציע אין האנדעל האט גוט געקאנט גוט ווירקען אויף דער צאהל-פעהיגקייט פון דער סוחר'ישער קליענ-טעלע. דער כסדר'דיגער וואוקס פון דער צאהל פראמעסטורטע וועקסלען פער-שאפט גרויסע הזיקות און רופט ארויס אנ'ערנסטע בעאונרוהיגונג און די ווירק-שאפטליכע ספערען. אויך די מאטענ-האמטע ביטעס וועגען גערוסט-אויפ-זיכט און די אנצעהליגע „אופאדלאש-טשען" און לאדן זיינען אנ'אבערגער בע-ווייז, אז די סומואציע אין זיהר א טרוי-ערינגע און עס דראהט א גרויסער ווירט-שאפטליכער קראך.

„דאס אנווענדען אין דער דאזיגער קרומגשער צייט די שטרענגסטע עקזעקו-ציע-מומלען וועגען די מאטעריעל-פער-ענגטע שטייער-צאהלער פון הורט דערצו, אז די לאגערס פון די פונאנץ-אמטען. וואוהין מען פיהרט אויעך די כעקוציעס פרומטע סחורות, זיינען אובערפולט.

„אין זאזאמענהאנג דערמיט אז דאס סיחר'טום שווער געפראגען און אז אויס געשטעלט אייך אויף מאראלישע אונגע-נעהמליכקייטען, ווייל עס מרעפט אפט, אז מען נעמט צו ביי די שטייער-צאהלער געבארגטע סחורות. דורכדעם פערלירען זיי דעם ווייטערדיגען קרעדיט און די מעגליכקייטען אויף עקזיסטענץ.

„א בעדייטענדע לונדערונג פון דעם שווערען מצב אין לאדז קאן געשעהען נאר דורך אפהאלטען די מאסענהאפטע שטייער-עקזעקוציעס. דער צענטראלער סוחרים- און פאברוקאנטען-פערבאנד פון דער לאדזער וויעשוואודזטוואָ, וואס רעפ-רעזענטירט דאס מוטעלע און קלענערע סוחר'טום האט דערוויבער, אז דער פרע-זעס פון דער פינאנץ-קאמער וועט געפע-גען פערשטענדניס פאר דער קרומשער מעגליכקייט אויף עקזיסטענץ.

„א בעדייטענדע לונדערונג פון דעם שווערען מצב אין לאדז קאן געשעהען נאר דורך אפהאלטען די מאסענהאפטע שטייער-עקזעקוציעס. דער צענטראלער סוחרים- און פאברוקאנטען-פערבאנד פון דער לאדזער וויעשוואודזטוואָ, וואס רעפ-רעזענטירט דאס מוטעלע און קלענערע סוחר'טום האט דערוויבער, אז דער פרע-זעס פון דער פינאנץ-קאמער וועט געפע-גען פערשטענדניס פאר דער קרומשער מעגליכקייט אויף עקזיסטענץ.

„אין דעם אלעם און ליכט צו דרינגען, אז די סטאגנאציע אין האנדעל האט גוט געקאנט גוט ווירקען אויף דער צאהל-פעהיגקייט פון דער סוחר'ישער קליענ-טעלע. דער כסדר'דיגער וואוקס פון דער צאהל פראמעסטורטע וועקסלען פער-שאפט גרויסע הזיקות און רופט ארויס אנ'ערנסטע בעאונרוהיגונג און די ווירק-שאפטליכע ספערען. אויך די מאטענ-האמטע ביטעס וועגען גערוסט-אויפ-זיכט און די אנצעהליגע „אופאדלאש-טשען" און לאדן זיינען אנ'אבערגער בע-ווייז, אז די סומואציע אין זיהר א טרוי-ערינגע און עס דראהט א גרויסער ווירט-שאפטליכער קראך.

„דאס אנווענדען אין דער דאזיגער קרומגשער צייט די שטרענגסטע עקזעקו-ציע-מומלען וועגען די מאטעריעל-פער-ענגטע שטייער-צאהלער פון הורט דערצו, אז די לאגערס פון די פונאנץ-אמטען. וואוהין מען פיהרט אויעך די כעקוציעס פרומטע סחורות, זיינען אובערפולט.

„אין זאזאמענהאנג דערמיט אז דאס סיחר'טום שווער געפראגען און אז אויס געשטעלט אייך אויף מאראלישע אונגע-נעהמליכקייטען, ווייל עס מרעפט אפט, אז מען נעמט צו ביי די שטייער-צאהלער געבארגטע סחורות. דורכדעם פערלירען זיי דעם ווייטערדיגען קרעדיט און די מעגליכקייטען

זיך געפונען

אריגינעלער ראמאן פון דער נייער יודישער תקופה

פון י. ל. ליפשיץ

(פאר סזעצונג).

דזשערדזשינסקי האט איבערגעגעבען זיין פלאן, אז ווען אלע וועלען שלאפען און אויפ'ן שיף וועט זיין רוהיג, זאלען זיי שטילערהייט, מיט וואפען אין די הענד, בינדען דעם קאפיטאן מיט די אפיצירען און אויב מעגליך, אלע מאטראזען. נאר אויב די מאטראזען וועלען זיך שטעלען ענטקעגען, זאל מען נישט חארטען אין גלייך שיסען; מען זאל פערשליסען אלע רעזערוארן אין זייערע קאיזטעס און אויסקידשען די שיף אויף צוריק.

שווארצקאפ האט בעמערקט:

— דאס איז דאך אבער אינפאכע רויבערייי?

דזשערדזשינסקי האט זיך פונאנדערגעלאכט:

— און אז מען ערקלערט מלחמה, איז עס נישט רויבערייי? דער אינטערשיד איז נור אין דעם: יענע ערקלערען — און מיר וועלען גלייך שיסען, אהן ערקלערונגען, כדי אונזער שונא זאל זיך נישט קענען פערטיידיגען. מיר מוזען אזוי האנדלען, ווייל מיר זענען קלען אין צאהל. די גאנצע וועלט איז געגען אונז אין, אגב, „הייליגע דער צוועק דעם מיטעל"!

שווארצקאפ האט פאלקאם איינגעשטימט...

עס איז שפעט נאך האלבער נאכט, אלע שלאפען גליקליך און געשמאק. אויפ'ן שיף איז רוהיג און שטיל, און די שיף אליין גלישט זיך מאיסטעטיש ווי א שעהן-בע'חיטע מעדעל אין א צניעות'דיגען טאנץ. דער ים דרעמעלט, אויסער די שטיפ רישע כוואליעס פלעגען פון צייט צו צייט אונטערפאטשען דער סאנצענ-דיגער „ביל'ון", חבר'יש, אט אזוי זיך, פון פרעליכקייט וועגען.

די מאטראזען זענען געווען פערטון יעדער מיט ליבע און מיט שמחה, דער שיפס-קאפיטאן איז געשטאנען רוהיג אויף זיין פאסטען, און די צוויי אפיצירען יהודה אין ישראל האבען געדרעמעלט אדער זיך געמאכט מיי זיי דרעמלען.

אט אין דיזער צייט האבען זיך ווי נאכט-שאטענס דורכגעגנבט, דער אייניגער אויגיקער דזשערדזשינסקי, שווארצקאפ האקענקרייצלער, ניגלאט און דער שוס-מעלטער רויסקאפ, זיי זענען זעהר שטיל ארויפגעקראכען אין דער הויך צום קאפיטאן, און האט געוואלט דורכפיהרען זיער טייערלשטען פלאן.

נאך איידער זיי האבען נאך צייט געהאט עפעס צו טון, זענען ווי פון דער ערד אויסגעוואקסען צעהן שטארקע מענער, וועלכע האבען ארויפגעווארפען זיך אויף די פיר טרוואלים, מען האט שטארקער שטריק, ס'איז אנגעטון געווארען אזוי פלינק, אז אפילו דער קאפיטאן האט נישט געפונען מאר נויטיג עפעס צו זאגען ער האט נאר ליבליך געשמייכעלט, און אלעס איז אנגעגאנגען פונקט ווי עס וואלט גארנישט פאסירט. נאכדעם איז דן ארויס פערקליידט אלס שווארצקאפ און איז ארויסגעגאנגען שטיל איבער'ן דעק פון דער „ביל'ון".

א פערדסכטיגטע פערזאן איז צו איהם שטיל צוגעגאנגען און איהם געפרעגט:

— נו?

— געה גיך און גיב דעם געהיימען צייכען צו די איבעריגע חברים, און זאלען אלע קומען אין דער הויך וואו דער קאפיטאן געפינט זיך, אבער זעהר שטיל, אז קיינער זאל נישט בעמערקען. דער קאפיטאן מיט די צוויי אפיצירען ליגען שוין געבונדענע. אבער שא...

אין עטליכע מינוטען זענען צעהן שטארקע יונגען ארויפגעקומען אין דער הויך. נאך איידער אימעצער פון זיי האט צייט געהאט עפעס צו טון, איז ער שוין געלעגען מיט אנ'ארויפגעווארפענעם זאק, און אויף דעם אופן זענען אלע געלעגען געבונדענע. מען האט זיי אלעמען ארונטערגעטראגען אונטן און געשמידט אין קיטען, און אלעס איז ווידער געווען שטיל און רוהיג.

אויף מארגען גאנץ פריה, הען די זון האט זיך נאר וואס אפגעטובל'ט אין ים, זענען אלע פאסאזשירען, אויסגעשלאפענע, בעגייסטערט מיט ליכטיגע פנים'ער ארויף אויפ'ן דעק און בעגייסטערט דעם שעהנעם ליכטיגען טאג.

ראדיא-טיבען האבען אנגעהויבען ארומפליהען איבער דער וועלט, פיל שיפען אויפ'ן ים האבען ארויסגעשיקט דורך די ראדיא-טיבען זייערע בעגריסונגען דורך דער „ביל'ון".

די יודישע קהלה אין גיבראלטאר האט זיך געווענדעט דורך א ראדיא-טיב צום קאפיטאן פון „ביל'ון" אז ער זאל זיך אפשטעלען כאטש אויף א שעה אין גיבראלטאר, אום די יודען זאלען קענען געבען א הארציגען שלום-עליכם דער „ביל'ון" אויף איהר רייזע נאך ארץ-ישראל.

פיל שלום-עליכם'ס האבען די ראדיא-טיבען אריבערגעבראכט פון ארץ-ישראל גופא, פון ירושלים, פון תל-אביב, פון כמעט אלע קאלאניעס, פון די קבוצות, פון דער ציוניסטישער פערוואלטונג, פון יודישן נציב, פון די גימנאזיעס, פאלעטעס ניקום פון די לעהרער, פראפעסארען, רבנים און דאס גלייכען, אין די „ביל'ון" שפאלט דעם ים און שווימט גלאט און שטאלץ צו די שעהנע בערג פון יהודה.

באלד ווי „ביל'ון" איז ארייגגעשוואומען אינ'ם ים-התיכון, האט ער אביסעל צושפילט. ער האט גענומען צייגען זיינע שטיפערייען. ער האט זיך צושטורעמט און צוקוואליעט, ער האט אביסעל א קאמאנדעווע געטון מיט די פאסאזשירען אויפ'ן דעק, ער האט פילע פון זיי צולעגט קונדס'דיג. די בעטלעך האבען בייא איהם גע-טאנצט, זיך געדרעהט און גויג-זאגט, ס'האט געקראכט פון אלע זייטען, אבער די „ביל'ון" האט פריינדליך געשמייכעלט, זי האט געפיהלט, אז אנ'איינצינער קונדס דארף מסתמא אזוי בעגריסען. דאס איז זיין קונדס-שלום-עליכם.

די „ביל'ון" מיט די פאסאזשירען האבען זיך געוויצעלט. דער אלטער אלעק-סאנדער איז נישט אנדערש געבליבען אויפ'ן דעק, ווען די שיף האט זיך געוויגט ווי א קלענע הוידעלקע און האט גלייכגילטיג גערויכערט לובלינער'ס ארץ-ישראל-דיגע פאפיראסען און געשמעסט מיט לו דעם שווייגער און גולד'ן.

— זאל ער אביסעל שטיען — האט ער געלאכט. — איך בין איבערגעקו-מען גרעסערע שטורמס כראמדע שטורעמס, אבער ער, אט דער שטורעם, איז דאך לכל-הפחות אנ'איינענער, ס'איז דאך אונזער ים, ס'איז מיר אדרבה, ליבליך זיין קונדס'ערייי, זאל ער זיך שפילען מיט מיין בארד, זאל ער מיך אפילו אומטאר-טען.

עס איז פערבייגעגאנגען דער צווייטער אפיצער ישראל. ער האט זיי פריינ-דליך געגרעטען ארייגצוגעהען אין די קאיוטעס, ווייל „ביל'ון" וויגט זיך צו שטארק.

אלעקסאנדער האט איהם געענטפערט:

— מיר מאהרען דאך איצט אויף אונזער איינענעם ים, לאזט אונז זיך מיט אביסעל דורכשמעסען, זיך אפגעבן שלום-עליכם! אזא לאנגע צייט זיך נישט גע-זעהן! איהר זעהט ווי ער טאנצט און פרעהט זיך מיט אונז? איהר זעהט ווי די כוואליעס מאכען א וועג פאר אונזער „ביל'ון"? אמת, איהר זייט מאקע דער אמי-צער פון „ביל'ון", אבער איהר זייט נאך יונג. איך, אלטער, האב שוין דורכגע-מאכט אמת'ע שטורעמס, „בליטיגע מבול'ס"! אזא שטורעם'ל איז מיך ליב און טייער.

דער אפיצער איז געבליבען ווי פערשטיינערט: „מיין גאט!" — האט ער גע-טראכט. ער קוקט דאך אויס ווי מיין טאטע! זיין קול, זיינע אויגען, זיין שטאלץ! נאר אנשטאט א שווארצע בארד — א שעהן ווייס זילבערנע!

— וואס האט איהר זיך פערטראכט, יונגערמאן? — האט אלעקסאנדער גוטמוטיג געלאכט. אייך פערדריסט, וואס ביי אונז יודען איז נישט קיין דיסציפ-לין? מען פאלגט נישט אויס די בעפעהלען פון די אפיצירען?... איהר האט רעכט — האט ער אליין געענטפערט. — איך געה טאקע שוין אין מיין קאיוטע. אבער — האט ער ציינגעגעבען. — איהר דארפט דאך פערשטעהן די נשמה פון אנ'עלטערן יודען וועלכער האט געהאט זעהר א שטורמישען לעבען, וועלכער האט אמילו פערגעסען אויף זיין גאט און פאלק און איז נאכ'ן לאנגען שטורם סוף-כל-סוף געקומען צו זיך, אדער בעסער געזאגט, ער האט זיך געפונען — און איז צווישען זיינע אייגענע ברידער, ער פאהרט אויף זיין אייגענער שיף צו זיין אייגענער לאנד! — און טרעהרען האבען זיך געשטעלט אין זיינע אויגען.

(דאס ווייטערע קומט).

אפאנעס

אלע ארט גומי-אויסאר ביימונגען, טעכנישע, כירורגישע, אויך צו ראווער און סאמאכאדען אינגלענ-דישע און אויסלענדישע

שיך

ספארט-שיך און פאלקס-שיך, פעפענע און אמצ. גען. פ. וו. שווייסערט

צו זעהר ביליגע פרייזען

Tow. Handl. „GUMA", Sp. z ogr. odp. Piotrkowska 149, Tel. 77-86. הורט און דעטייל

MIMOZA

דער נאהענסטער פראגראם: Camilla Horn און John Barrymore אין ארטי-פילם א.ט. — דאס געהיימניס".

היינט און טעגליך! דאס גיהנרים פון דעם פעראטענעם מאן

אויסערגעוועהנליכע טראגעדיע — פון אנ'אנבעקאנטען זעלנער —

— אין די — הויפט-ראלן: Hans Stuwe, Hr. Esterhazy, Mozżuchinowa, Agnes Peterson

KINO CAPITOL

היינט און טעגליך! „געהיימנים פון ציטאדעל אין דעמבלין"

דראמע פון די צאראט-צייטען אין 12 אקטען. אין די הויפט-ראלן: Marja Jacobini, Natalja Lisenko, Gabriel Gabrio, Antoni Pointner, Angelo Fenar

CZARY

היינט און ווייטערע טעג! „מענשען אהן נערוועז"

גרויסע סענסאציאנעלער סאלאן-דראמא א.ט. אויסערן פראגראם: אמעריקאנער קאמעדיע אין 2 אקטען אויפ'ן ערשטען סטאנס אלע פלעצער 50 גראשען. אויסערן פראגראם: אמעריקאנער קאמעדיע אין 2 אקטען

Esther RALSTON

סענסאציע. דראמא מיט'ן אנשייל פון די וואינדער-שטנגע

מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 róg Zachodniej

כ'נעהמען אן פערשיידענע מאשינען-רעפעראטורען ווי צופאסען פער-שידענע מאשינען-טיילען. און אויסגענישע שחיטונגען.

שנעל און ביליג!

בעמ.: פריוואט-וואוינונג גדאנסקא 20 ווו. 17.

ס'איז איבריג צו קומען קיין לאדז.

מיר ערלעדיגען אלע "ענינים אין די געריכטען אין אין אלע מלוכה'שע, קאמונאלע און פריוואטע אינסטיטוציעס אין לאדז, וואַרשא, אין גאנץ פוילען און אין אויסלאנד.

אינטערווענציעס, פערט-עטונגען, בעראטונגען אינפאר-מאציעס, פערמיטלונגען אין אלערליי ענינים, וועסעל-אינסאסא, קלויזולעס. זאבעזפיעטשעניעס אויסהונפטען און בעאבאכטונגען.

ביורא „ארגוס", לאדז, זאכאדניא 36

מיר זוכען קארעספאנדענטען און מיטארבייטער

:—:— אין אלע שטעט און שטעטלעך. —:—:

לעזט און אבאנירט

— דאס —

ראדזער טאגעבלאט

שריבען

עהן אז שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער

קאליגראף ל. בערמאן

אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט גוט א יודישען בריף דעם וואס קען ערגישס. זאוואדזמא 19 פר'ז ס

ערשט ערשינען

אין פערלאג פ. גראבארר, וואַרשא

„אמאל און היינט"

זאמלונג היסטאָרישע ערצעהלונגען און בעאַרבייטונגען לעגענדעס פון נאהענטען און ווייטערן עבר.

פון חיים לעווין.

הויפט-פערקויף

קאָאָפעראטיוו „פיכער" און „קולטור-ליגע" וואַרשאַ

שוין ערשינען

א. איזענשלאס

משיח בן יוסף

יודיש רחמנות און יצחק קצב

— פרייז 25 גר. —

צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער

ליי-ביבליאטעק

א. נ. א. איזענשלאס

פאלודניאוא 11, לינקע אייזענע 3 שטאק

די ליי-ביבליאטעק איז טעגליך חוץ יום שבת פון 6—9 נאכמיטאג, שבת פון 10—1 און 6—9 אוונד.

א פארטפעל מיט דאקומענטען

צווישען אנדערע א וועקעל מיט א קלויזול אויף 200 זל. צאהלבאר דעם 4-טען פעברואר 1928, אויסשטעלער יחיאל ראזענבלום, וואלבאר-סקא 6, איז מיטזאך צווישען 12 און 1 פערלוי-רען געווארען אין דעפאזיטען-באנק. דער עהר-ליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצוברענגען צו: לעאפאלד עסלינגער, בארישא 16. 960

פאטעפאנעס

פליטען און וואגר-זייגערס אויף גינסטיגע בעדינגונגען צו בעקומען בי ס. נ. זיזעק

זגערזשער 10.

פערלאג ב. סלעצקין, וואַרשאַ

נאר וואס דערשינען 3 ביכער וועגען יודישן טעאטער פון זלמן זילבערצווייג

„הינטערן פארהאנג"

207 זייטען.

„טעאטער זכרונות"

107 זייטען.

„וואס דער יוד. אקטיאר דערצעהלט"

72 זייטען

פרייז פון אלע 3 ביכער 10 גילדען אין לאדז. צו בעקומען ביי בערלינסקי אלט-שטאט 12

מאטאראן עלעקטרישע

פערקויף און אויסטויש אונטערנעמונג פון אינזשעניעריע עלעקטריא-מעכאנישע ארבייטן און רעפעראציאנס-ווערשטעטען

MAURYCY RAK

Łódź. Zawadzka 12, tel. 14-11.

אינטערבאנען קראפט, ליכט, ווינדעס, טראנסמיסיעס און סיגנא-ליזאציע. רעפעראציע פון מאזארען, דינאמא מאשינען, טראנס-פארמאטארען, ווינדעס, און אלערליי עלעקטרישע הייל-אפאראטען.

מודעה מהראבינאט

צו פערמיידען, מיספערשטענדיגען, וואס טרעפט אפט, ביי פסח'די-גע מעהלעי, און בעקען מצות, איז געווארען בעשלאסען ביי אסיפת הרבנים פון אגודעזנהענע גרויסע רבנים מיט דעם דיגען ראבינאט מפרסם זיין די אזהרה 1) כוהרים פון פסחדיגע מעהלען מוזען פריהער אנמעלדען ביים ראבינאט. פון וועלכע שטאט מען הייל ברענגען דאס מעהל, אהנע אונ-טערשיד צי ווייט צי נאהענט, דער ראבינאט זאל זיך פריהער סערשטענ-דיגען מיט יענעם רב ווי צופירען די ריכטיגע נויטיגע השגחה צו כשרות, 2) מצה בעקערס זאלען נישט דינגען, איינארדנען אין נישט מאכען די מינדעסטע הוצאות פון מצה בעקערייי ביי ער וועט אנמעלדען ביים ראבי-נאט זיך ערקונדיגען אויף דעם בעקער אין די בעקעריי און מספים זיין, ווער עס וועט נישט זיין פארזיכטיג וועט האבען שאדען די קאסטעי, און קען צו קומען נישט האבען קיין פראטענציע. 3) מצות צו רייבעכסס מוז זיין געבאקען מיט די זעלבע השגחה ווי געוועהנליכע מצות, עס חען אויף דעם זיין שטרענגע אויפזיכט, קיין פרעמדע הכשרים וועלען נישט זיין גילטיג אהנע בעשטעטיגונג פון ראבינאט נאך דעם פערשטענדיגעט מיט דשם רב פון הכשר.

לאדזער ראבינאט

אהויף

דאס בעשטעהט פון אנ'אפיצינע ווי אויך עטליכע קלענע געביידעס מיט א גרויסען בוי-פלאץ (דער פרעמט איז נישט בגבוים) אין צענטרום פון שטאט פון זאפארט צו פיר ליזען. גענויערעס צו ערפאהרען ביי ה' ראגאווסקי, קאנסטאנטינער 7, פראנט. מעקלערס גענאגינשען.

היינט פרעמיערע און ווייטערע טעג!

„MARY LU"

לעבענס-דראמא אין 12 אקטן לויט אנ'אמת'ע פאסירונג. אין די הויפט-ראלען:

Lya MARA i K. Samborski

נאהענטסטער פראגראם: „די פליגעל"

אין די הויפט-ראלען: Claire Bow, Karol Rogers

KINO SPÓŁDZIELNI
Sienkiewicza 40.

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 3.30 נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום-טוב 2 נאכמיטאג. לעצטער סעאנס 9.30 אוועגד. אויפ'ן ערשטן סעאנס זענען די פרייזן פערקלענערט.

היינט און ווייטערע טעג! גרויסער דאפעלט-פראגראם! היינט און ווייטערע טעג!

POLA NEGRI Oscar Beregi

1) „רידרי" פון אן ארענטליכע פרוי"

2) פראכטפולע קאמעדיע אין 8 גרויסע אקטן פול מיט טעמפעראמענט „שיקליכקייט אין פיסלעך"

— אין די הויפט-ראלען: — Magde Belamy

ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
דאס גאהנסטע פראגראם
„דאס גהינום פון דעם פעראטענעם מאן"

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31-go sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91 poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1926 r. o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz.U.R.P. Nr, 87, poz. 761), na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku, — oraz na opinji Komisji do badania cen z dnia 22 lutego 1929 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 206 z dnia 28 lutego 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na przetwory zbóż chlebowych za 1 kg.:

w hurcie		w detalu	
mąka żytnia 70%	—	mąka żytnia 70%	zł. —
mąka pszenna 65%	—	mąka pszenna 65%	„ 0.75
		chleb żytni pytl. 70%	„ 0.50
		chleb razowy	„ 0.48
		bułki	„ 1.10
		1 bułka o wadze minim. 4½ dkg.	„ 0.05

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10.000 zł.** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie miasta Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 1 marca 1929 roku.

Prezydent m. Łodzi
(—) B. ZIEMIĘCKI.

Dr. Justman
צוריקגעקעהרט
זיעלאנא 17

ראמפען
פ ל ע ק ט ר י ש ע אין א גרויסן אויסוואהל פון א י נ ע נ ע אויסארבייטונג פון ב ר א נ ז פון די נעוועסטע מאדעלן עמפעהלט
A. REJDER
36 וויסכאדניא 36 טעל. 67-64.
נקוועמע באדינונגען. קאנקורענץ פרייזען.
בעם, רעפעראטור און איבעראבייטונג פון פערשידענע לאמפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטעו
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאנישע און נערווען-קראנקהייטען.
קוואריז לאמפ-עלעקטרישער הייל-קאבינעט-מאסמעטיק
טעגליך פון 8 א זייגער ביז 9 אוועגד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען
וויזיט 3 זלאטעס

Dr. Wołkowyski
נאר צעגיעלניאנא 25
עלעפאן 26-87
ספעציאל-ארצט פאר הויט-, ווענערישע קראנק-הייטען און מענער-שוועכע. אלע-ארט אנאליזען בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10, 12—2 און 4—8 אוועגד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Niewiażski
האט זיך איבערגעצויגען
אויף אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אוועגד.
ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער שוועכע בעהאנדלונג מיט קווארץ שטראהלען.
פאר דאמען ספעציעלער ווארטזאל.

Dr. med. M. Heller
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקע און מענער-שוועכע
נאווראמע 2, טעל. 79-89
נעמט אן ביז 10 פריה. און פון 4—8 אוועגד
פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. A. Mazur
ספעציעל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק
מיט אויך שטום און שפרעך-פעהלער
וויסכאדניא 65
אייגגאנג אויף דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01

Wielski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od wtorku, 26. lutego do 11. marca 1929 roku
Dla dorosłych i młodzieży:
Epopea filmowa nieśmiertelnego dzieła ADAMA MICKIEWICZA:
Pan Tadeusz
Następny program:
„Chata wuja Toma"

פאדעטר גיפטריאל
גער זי פון טעגטיראס
פעלד-בעטצ
רוקע פון מיט ד'ער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
טעת אויפלע מיר נאר אנטיקן אויף 8 יאהרן ש רקא אויף לאגער אין 8 גרויסן אויסוואהל!
נימעל-בעטען, ניקיל-מינדער-בעטען מיש-בעטען, אמעריקאנמס, קינדער-וועגעלער, קינדער-בענקעלעך אויף רעדער
לער מיט אויר סעטער מ.ז.
מאטראצע: בעטפעדר, שיפעדר
אין רשנס-יסקעד
קאוועמעס אין מאפמשאנעס
ע.ס.: בעטעך מיט אויגעלער הפס אדער ברייט
17 זל., פאלחת בעטער 14 זל
עיקלע בתאנדלונג: סאבריקס-מאגאזין
הורם. וועזעליק רעפעראטירען. דעטעל.
לאדז, פולאצנא 24, טעל. 13-85

אדרעסען פון אלע בראנזשעס פון גאנץ פוילען
אין אויסלאנד (עקספארטערען, אימפארטערס) אויך זעמטליכע אדרעסען פון אמעריקא, אויסקונפטע אלע ארט, בעזארגונגען ערלעדיגט זארגפעלטיג
A. HOROWICZ, WARSZAWA
GRZYBOWSKA
אויף שנעלער בעדינונג.

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוועג
זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויסען אין פיעטריקאווער
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אויסזאג בי עזים.
קלאוועלעס, אבזעפ-טשעניעס אויף אלע שפרעכן אין פוילען, אפעלאציעס, ציוילנע אין קארנע אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעסשי, וועגען פנזער אין קאמיסאריאט-רושאנדו און אלע פעלציז-בעצירקען, אקטען אינסטרציעס, אקטען דא-ראוויגנעס. קארנע סטראוועס, ווי אויך איבער זעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

WASCHSEIDE
Für Strumpffabrikation und Webzwecke
ACETATSEIDE
einfach und gezwirnt — roh und gefärbt
zu bekommen in der Firma:
Inż. J. Bornstein i S-ka
Zawadzka Nr. 1 Tel. 25-38.

לעטשניצע
מיט דאקטוירים-ספעציאליסטען
אין צאהן-ארצטליכער סאבינעט
17 זגערזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראמאוומסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	1-10 אר, 3—2, 7—6
ד"ר יוסטמאן	נערוועז-קראנקהייטען	2—1½
ד"ר רוזשאנער	הויט און גע-שלעכטס-קר.	11—10, 2-5
ד"ר ראזענוויינ	קינדער-קראנקהייטען	1—10, 5—11
ד"ר פאפוזרני	חליזען, אויגען, נעסערטס-הילף	1—12½, 6—5
ד"ר גאלדשטיין-פאלאר	אויגען-קראנקהייטען	7—1, 8—7
ד"ר ראנטזער	ביירגרישע קראנקהייטען	2—1, 7—4
ד"ר זיינבערג	שינערע, ספעז, הערץ, לונגען	1—11, 7—6
ד"ר סמוסעל	רענטגען	10—12, 4—6
צאהן-ארצט א. גראדזענסקי	צאהן- און מויל-קראנק.	9—8, 9—3

זינסטליכע הערטזאנע-ביצזאר-זאלגע. פאזע-שטעלע
מיט דער לעטשניצער איז געעפנט געווארען
א רעגטגען-אין המיטום
קערפער-לעכס, ווישטרמיע און עלעקטרע-פיזישעס קאבינעט.
מיזיטען אין דער שטאט. עסען אויך זונטאג.
אלע ארט מעדעצינישע אנאליזען. — קורפען פאר שטאטלעכע
אימפאנגען גענען שטארלאסיגע.

ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט.
פרל. מ. מארקוס נעמט אן פון 5-7 אוועגד.

לאמפען
פיר שפייזע-צימער קאלאו-קאבינעט שלאף-צימער
קויפט זיך אמעסטען אין פאבריקס-לאגער בי
Sz. P. Szmalewicz
פאלודניאווא 8,
טעל. 64-39
הערען אנגענומען רעפעראטורען אומארבייטונגען, אקסידיען.

אראבאר
אין דערבי א וואוינונג אין צענטרום פון דער שטאט זאפארט אפצוגעבען. צו ער-פאהרען בי בארט, וואולטשאנסקע 66. 890

וויכטיג פאר דאמען!
פאר נאר 2.50 זל.
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-הויטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע הויט איבער-ארבייטע איך אויף גענצליך נייע. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקא 23
אין הויף. 2-טען אייגגאנג, לינקס פארטער.
„TOLA"

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין שטיין 6 זל. אין פרעמדן-לאנד אין פרעמדן שטאט 10 גולדען, פרעמדן 24. אין פעקס 40 גר. פרעמדן 60 גר. נאכן 12 גר. פרעמדן 30 גר. גיין—20 פרעגק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלער. אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פארן שעקס 10 גרושען. פרעמדן 24. אין פעקס 40 גר. פרעמדן 60 גר. נאכן 12 גר. פרעמדן 30 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% עקסטרא. אויסער דער שטאט—מיט 50% עקסטרא. פון די פרעמדן ווערט נישט אנגענומען קיין רעקלאמעס.

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Drukarnia: E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 14.